

Työryhmämuistio MMM 2005:13

Riistavahinkotyöryhmän muistio

Helsinki 2005

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖLLE

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 22.9.2004 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää, miltä osin metsästyslain (615/1993) 87 §:ää ja sen nojalla annettuja asetuksia on tarpeen tarkistaa, jotta säännökset saadaan perustuslain 80 §:n edellyttämälle säädöstasolle. Työryhmän tuli tarkistaa myös metsästyslain 87 §:ssä tarkoitettujen korvausten myöntämis- ja maksamisperusteet sekä korvausten takaisin perimisen perusteet siten, että ne ovat mahdollisimman yhtenäiset kaikkien pykälässä tarkoitettujen korvauslajien osalta.

Työryhmän tuli laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen ja siihen liittyvien asetulusuonnosten muotoon 30.4.2005 mennessä.

Maa- ja metsätalousministeriö jatkoi työryhmän toimikautta 30.6.2005 saakka työn loppuun saattamiseksi.

Työryhmän puheenjohtajaksi määrättiin apulaisosastopäällikkö Christian Krogell maa- ja metsätalousministeriöstä ja varapuheenjohtajaksi ylitarkastaja Sauli Härkönen maa- ja metsätalousministeriöstä. Työryhmän jäseniksi kutsuttiin budjettineuvos Kati Suihkonen valtiovarainministeriöstä, toiminnanjohtaja Raimo Vajavaara Metsästäjäin keskusjärjestöstä, osastopäällikkö Asko Niemi Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:stä, toiminnanjohtaja Pertti Viik Paliskuntain yhdistyksestä ja toimitusjohtaja Kim Jordas Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:stä. Työryhmän sihteeriksi määrättiin vanhempi hallitussihteeri Ritva Torvinen maa- ja metsätalousministeriöstä. Lisäksi työryhmän työhön on osallistunut pysyvänä asiantuntijana ylitarkastaja Mikko Peltonen maa- ja metsätalousministeriöstä.

Työryhmä otti nimekseen riistavahinkotyöryhmä. Työryhmä on kuullut asiantuntijoina seuraavia henkilöitä: ylitarkastaja Veli-Pekka Reskola (maa- ja metsätalousministeriö, maatalousosasto), ylitarkastaja Marja Hilska-Aaltonen, projektipäällikkö Antti Otsamo ja maat. ja metsät. yo. Sanna Välimäki (maa- ja metsätalousministeriö, metsäosasto), ylitarkastaja Risto Lampinen (maa- ja metsätalousministeriö, kala- ja riistaosasto), ylitarkastaja Matti Osara (ympäristöministeriö), metsänhoitaja Sari Aldén (Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio), vanhempi tutkija Risto Heikkilä (Metsäntutkimuslaitos), tutkimusjohtaja Eero Helle (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos), erikoistutkija Ilpo Kojola (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos), erikoistutkija Mauri Nieminen (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos), porotalousneuvoja Niilo Hoikkala (Paliskuntain yhdistys) ja riskipäällikkö Pekka Kokko (Keskinäinen vakuutusyhtiö Tapiola). Lisäksi Jussi Oivo ja Asko Nio (Liikennevakuutuskeskus) ovat toimittaneet kirjallisen selvityksen.

Työryhmä kokoontui 16 kertaa.

Työryhmä on työnsä aikana käsitellyt myös seuraavia esitykseen sisällytettävissä vahingonkorvauskysymyksiä.

Hylkeiden aiheuttamat vahingot

Suomi ja Ruotsi kantavat Itämeren piirissä päävastuun hyljekantojen kehityksestä. Hyljekantojen vaikutukset kalastuselinkeinolle ja luonnonkalan hyödyntämiselle ovat näissä maissa taloudellisesti merkittäviä. Itämeren alueella suoritetuissa laskennoissa vuonna 2000 halleja nähtiin noin 9 700 yksilöä ja vuonna 2004 jo noin 17 600 yksilöä. Hallikannan arvioidaan kasvavan jatkossakin yli 10 % vuodessa. Vastaavasti vuosina 2003-2004 suoritetuissa itämerennorppalaskennoissa havaittiin noin 5 100 itämerennorppaa, ja kannan vuotuiseksi kasvunopeudeksi arvioidaan runsaat 5 %.

Hylkeiden aiheuttamien vahinkojen kehitykseen ja hallikannan kasvunopeuteen nähden vahinkoja ennalta ehkäisevänä toimenpiteenä sallittu hallinpyynti on ollut riittämätöntä. Metsästyksellä ei ole näillä näkymin vastaisuudessakaan mahdollista rajoittaa hallikannan kasvua.

Hylkeiden aiheuttamia vahinkoja on pyritty vähentämään muun muassa tukemalla valtion varoin kertaluontoisesti hylkeenkestävien rysäpyydysten hankintaa ja ottamalla käyttöön uusia pyydystekniikoita. Verkkokalastuksen suhteen ei kuitenkaan ole näköpiirissä ratkaisuja. Hyljekannan kasvun jatkuessa on todennäköistä, että vahingot kasvavat entisestään.

Suomi haki vuonna 2001 EU:n komissiolta lupaa pysyväisluonteiselle hyljevahinkojen korvaamisjärjestelmälle. EU:n komissio ei hyväksynyt esitystä, vaan antoi Suomelle luvan maksaa ammattikalastajille korvauksia hylkeiden aiheuttamista saalisvahingoista ainoastaan vuosilta 2000-2001. Komissio edellytti 7.5.2002 antamassa päätöksessään (C(2002)1598fin), että korvaukset maksetaan kertaluontoisesti. Komission mukaan toistuvia hylkeiden aiheuttamia vahinkoja ei voida pitää joka vuosi uutena poikkeuksellisenä tapahtumana, vaan ne on nähtävä tavallisina alueilla, joilla ilmiö vaikuttaa.

EU:n komission tämän hetkisen kielteisen kannan takia hyljevahinkojen korvaamista ei ole mahdollista sisällyttää yksityiskohtaisesti työryhmän varsinaiseen ehdotukseen. Työryhmä katsoo kuitenkin, että Suomen tulisi selvittää EU:n komission kanssa ne mahdollisuudet, joiden perusteella hylkeiden aiheuttamat vahingot voitaisiin korvata ammattikalastajille valtion varoista.

Hirvieläinten aiheuttamat vahingot

Hirvieläinten aiheuttamista vahingoista ongelmallisimmat ovat hirvien talvilaidunalueilleen aiheuttamat vahingot. Näillä, yleensä suppeilla alueilla, hirvet talvehtivat vuodesta toiseen ja pahimmillaan estävät kokonaan metsän kasvatuksen. Työryhmä on alustavasti keskustellut erityistilanteesta sellaisilla talvilaidunkohteilla, joilla kasvupaikkaolosuhteiden takia puulajin vaihto ei ole mahdollista ja joilla metsänhoitotoimenpiteillä taikka tavanomaisilla vahinkojen estämistoimenpiteillääkään ei voida välttyä toistuvien hirvivahinkojen aiheuttamista uudelleen metsittämisistä.

Työryhmä totesi, että sillä ei ole ollut työryhmälle asetettuihin tehtäviin ja aikatauluun nähden edellytyksiä tehdä hirvieläinten talvilaidunalueiden osalta konkreettisia esityksiä. Työryhmä katsoo kuitenkin, että asia muodostaa kokonaisuuden, jota tulisi selvittää erillisenä asiana. Työryhmä esittää tutkittavaksi, voitaisiinko tällaiset erityiset talvilaidunongelmat hoitaa esimerkiksi luonnonarvokau

pan tyyppisten menettelyjen tapaan määräaikailla useita vuosia koskevilla toimenpiteillä. Tällöin maanomistajille aiheutuva pysyväisluonteinen haitta pahimmilla hirvien talvilaidunalueilla olisi mahdollista hoitaa ja samalla pitemmän ajan kuluessa säästää vahinkojen korvaukseen tarvittavia varoja.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa kunnioittaen hallituksen esityksen muotoon laaditun muistionsa maa- ja metsätalousministeriölle.

Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2005

Christian Krogell

Sauli Härkönen

Kim Jordas

Asko Niemi

Kati Suihkonen

Raimo Vajavaara

Pertti Viik

Ritva Torvinen

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ja laiksi metsästyslain 87 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta. Peruseriaaiteiltaan ehdotus vastaa voimassa olevia säännöksiä. Uuden lain tarve johtuu osittain tarpeesta yhtenäistää nykyisin voimassa olevat hirvieläin- ja petoeläinvahinkoja koskevat korvausjärjestelmät ja osittain tarpeesta nostaa eräiltä osin säädöstasoa perustuslain asettamien vaatimusten mukaisesti valtioneuvoston asetuksen tasolta lain tasolle.

Esityksessä ehdotetaan, että riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvausten maksamisen perusteista, niiden myöntämisessä noudatettavasta menettelystä sekä perusteettomasti maksettujen korvausten takaisin perimisestä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksen sijasta lailla. Lakiin ehdotetaan otettavaksi myös säännökset pienimmästä korvattavasta vahingosta, menettelytavoista, viranomaisten tietojensaantioikeudesta, tietojen luovuttamisesta, korvauksen palauttamisesta, palautettavalle tai takaisin perittävälle määrälle maksettavasta korosta, viivästyskorosta sekä muutoksenhausta.

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvauksesta vähennettävästä 250 euron omavastuusta luovutettaisiin ja että laissa tarkoitettujen riistaeläinten aiheuttamat viljelys-, eläin-, irtaimisto-, poro- ja metsävahingot korvattaisiin ilman euromääräistä rajoitusta, jos korvauksen hakijalle aiheutuneiden vahinkojen yhteenlaskettu määrä kalenterivuotta kohti on enemmän kuin 250 euroa. Suurpetojen aiheuttamat henkilövahingot ehdotetaan korvat-

tavaksi myös niissä tapauksissa, joissa vahingon määrä on alle 250 euroa. Lisäksi ehdotetaan, että hirvieläinten ja suurpetojen aiheuttamia liikennevahinkoja ei enää korvattaisi. Toisaalta ehdotetaan, että aikaisemmas- ta poiketen myös suurpetovahinkoja koskevan maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista perittävät maksut korvataan.

Porovahinkojen korvaamisen perusteita ehdotetaan muutettavaksi siten, että suurpedon tappamaa aikuista poroa tai siitosvasaa ei enää korvattaisi käyvältä arvoltaan kaksinkertaisena vaan puolitoistakertaisena. Porovahingosta maksettava korvaus ehdotetaan maksettavaksi enintään käypään arvoon asti poronomistajalle tai, jos poronomistajaa ei tiedetä, paliskunnalle. Loppuosa korvauksesta maksettaisiin paliskunnalle. Lisäksi paliskunnalle voitaisiin maksaa poronomistajille edelleen jaettavaksi laskennallisin perustein määräytyvää vasahävikkikorvausta niistä vassoista, joiden arvioidaan jäävän kadoksiin suurpetojen aiheuttamien vahinkojen vuoksi vasonnan ja marraskuun viimeisen päivän välisenä aikana.

Lakia tarkemmat säännökset annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Teknisluonteisista seikoista säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Metsästyslakiin sisältyvä riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskeva säännös ehdotetaan korvattavaksi viittauksella ehdotettuun uuteen lakiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan niiden vahvistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

SISÄLLYSLUETTELO

YLEISPERUSTELUT	8
1 Johdanto.....	8
2 Nykytila	11
2.1 Metsästyslainsäädäntö	11
2.2 Perustuslaki.....	13
2.3 Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen lausunnot.....	14
2.4 Euroopan yhteisön lainsäädäntö	14
2.5 Nykytilan arviointi.....	15
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	17
3.1 Keskeiset tavoitteet	17
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	17
4 Esityksen vaikutukset	18
4.1 Taloudelliset vaikutukset	18
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	22
4.3 Vaikutukset kansalaisiin	22
5 Asian valmistelu.....	23
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	23
5.2 Lausunnot.....	23
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	23
1 Lakiehdotusten perustelut.....	23
1.1 Laki riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta.....	23
1 luku. Yleiset säännökset.....	24
2 luku. Korvauksen myöntämisen perusteet	26
3 luku. Vahingon ilmoittaminen ja arviointi	31
4 luku. Korvauksen hakeminen ja maksaminen.....	34
5 luku. Korvauksen palautus ja takaisin perintä.....	35
6 luku. Tietojen saanti ja tietojen luovuttaminen.....	37
7 luku. Erinäiset säännökset	38
1.2 Laki metsästyslain 87 §:n muuttamisesta.....	39
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	40
3 Voimaantulo	40
LAKIEHDOTUKSET.....	42
riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta.....	42
metsästyslain 87 §:n muuttamisesta.....	54
LIITE 1.....	55

RINNAKKAISTEKSTI.....	55
metsästyslain 87 §:n muuttamisesta.....	55

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Keisarillisen Majesteetin Armolliseen Asetukseen metsästyksestä (45/1898) sisältyi metsästyksen sääntelyn ohessa säännöksiä palkinnosta, jota maksettiin pyydyistä vahinkoeläimistä ja niiden penikoista. Palkinto maksettiin yleisistä varoista. Palkinnon sai karhun, suden, ilveksen, ahman ja ketun pyynnistä, jos pyynti oli tapahtunut huhtikuun alun ja syyskuun lopun välisenä aikana. Palkintoa maksettiin eläimestä riippuen 25 markasta 50 markkaan. Palkinnon maksoi asianomainen kruununnimismies laskua vastaan. Ennen maksun suorittamista vahinkoeläimen koko nahka oli näytettävä ja ennen nahan palauttamista merkittävä vahinkoeläimen päähän lyötävillä kolmella näkyvällä reällä tai selvällä pysyvällä leimalla. Asianomainen kunta oli puolestaan velvollinen maksamaan korvausta erinäisten asetuksessa lueteltujen vahinkolintujen pyytäjille.

Vuonna 1934 annetussa metsästyslaissa (146/1934) säädettiin, että karhun, suden ja ahman tappamisesta suoritetaan valtion varoista viidensadan markan suuruinen palkinto. Poikasesta, joka oli tapettu ennen heinäkuun 1 päivää, suoritettiin maksua vain puolet mainitusta määrästä. Vuonna 1937 tapporahan suuruutta nostettiin 1 000 markkaan suden ja ahman osalta lailla 226/1937. Vuonna 1942 tapporahan suuruus nostettiin sudesta 3 000 markkaan, ahmasta 2 000 markkaan ja karhusta 1 000 markkaan lailla 933/1942. Petoeläimistä maksettavista tapporahoista annettiin lakeja ja asetuksia myöhemminkin. Tapporahan alaiset eläimet kuitenkin vaihtelivat ajoittain.

Tapporahajärjestelmien perimmäisenä tarkoituksena oli kannustaa petojen pyyntiin, jotta petojen aiheuttamia vahinkoja saataisiin vähennettyä. Toisaalta petojen aiheuttamista vahingoista alettiin myös maksaa korvauksia valtion varoista. Esimerkiksi vuonna 1930 annettiin valtioneuvoston päätös karhujen tekemäin vahinkojen korvaamisesta (61/1930)

Eduskunnan osoitettua tarkoitusta varten tarpeelliset varat. Korvauksen saajina olivat sellaiset henkilöt, jotka varallisuussuhteittensa puolesta voitiin katsoa pieneläjiksi. Korvattavaa vahinkoa olivat karhujen hevosille, karjalle tai lampaille aiheuttamat vahingot. Näiden korvausasioiden hoitaminen uskottiin nimismiehille, poliisikonstaapeleille ja lautamiehille. Lisäksi voitiin vahingon arvioijana käyttää erityistä katselmusmiestä yhdessä jonkun muun katselmuspaikkaa lähellä asuvan luotettavan henkilön kanssa.

Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta annetun valtioneuvoston päätöksen (335/1961) mukaan korvausta maksettiin petoeläinten hevosille, nautaeläimille ja lampaille aiheuttamista vahingoista. Nimismiehen määräämä katselmusmies piti vahinkopaikalla katselmuksen, josta katselmusmiehelle maksettiin palkkiota enintään 800 markkaa vahinkotapausta kohti. Nimismiehen tuli katselmuksen jälkeen harkita vahingon suuruutta ja arvion kohtuudenmukaisuutta. Jos oli syytä epäillä vilppitapausta, nimismiehen tuli toimittaa tarkka tutkimus asiassa.

Petoeläinten aiheuttamia vahinkoja koskevat korvaussäännökset uudistettiin vuonna 1986 petoeläinvahinkojen korvaamisesta annetulla valtioneuvoston päätöksellä (259/1986). Sen mukaan korvauksia voitiin myöntää ainoastaan valtion tulo- ja menoarviossa osoitettujen varojen rajoissa. Korvattavia vahinkoja olivat karhun, suden, ahman ja ilveksen maataloudelle tai muulle eläintenpidolle aiheuttamat vahingot. Korvausta ei kuitenkaan myönnetty riistaeläintenpidolle aiheutuneesta vahingosta. Korvauksen suuruutta määrättäessä tuli ottaa huomioon vähennyksenä vakuutuksesta saatu korvaus.

Vahingosta tuli ilmoittaa 30 päivän kuluessa vahingon syntymisestä vahinkopaikkakunnan poliisille. Ilmoituksessa oli mainittava, milloin ja missä vahinko oli tapahtunut, vahingon laatu ja määrä sekä hakijalla olevat asiaa koskevat vakuutukset sekä se, oliko ha-

kijalla mahdollisuus saada korvausta vakuutuksen perusteella. Vahingon tutkimisesta huolehti vahinkopaikkakunnan poliisi, jonka oli ilmoitettava asiasta riistanhoitoyhdistykselle sekä viipymättä toimitettava vahinkopaikkatutkimus kuulusteluineen. Korvauksen hakijalla tai hänen edustajallaan sekä riistanhoitoyhdistyksen edustajalla oli oikeus olla läsnä tutkimuksessa.

Petoeläimen tappamasta tai vahingon takia lopetetusta eläimestä voitiin korvata käypää arvoa vastaava määrä vähenettynä määrällä, jolla eläintä voitiin käyttää hyödyksi. Myös eläinlääkintäkustannukset ja tuotoksen menetystä vastaava määrä voitiin korvata. Korvauksena voitiin kuitenkin maksaa enintään se määrä, joka vastasi eläimen käypää arvoa ennen vahinkoa. Viljelmälle ja sadolle aiheutunut vahinko voitiin korvata samojen periaatteiden mukaan kuin hirvieläinten viljelmälle ja sadolle aiheuttamat vahingot. Maataloudelle ja muulle eläintenpidolle aiheutunut vahinko voitiin korvata käypään arvoon asti. Maatilahallituksen tuli vahvistaa korvattavan vahingon käypä arvo tai menetetyn tuotoksen yksikköhinta, ellei sitä ollut erikseen määrätty.

Korvausta voitiin pienentää tai kokonaan evätä, jos vahingon kärsijä tai vahinkoalueen omistaja oli aiheuttomasti kieltäytynyt myötävaikuttamasta vahingon estämisestä tai jos vahingon kärsijä oli huolimattomalla eläintenpidolla tai muutoin tahallisesti myötävaikuttanut vahingon syntymiseen. Sama seuraamus aiheutui, jos vahingon kärsijällä ei ollut eläinten pitämiseen alueella tai muutoin mahdollisesti tarvittavaa lupaa. Koiralle aiheutunut vahinko voitiin korvata vain, jos koira oli ollut omistajan tai haltijan pihassa tai puutarhassa tai muutoin sille tarkoitettussa tarhassa tai suojassa tai sitä oli vahingon sattuessa käytetty metsästyksessä, paimennuksessa, vartiointiin tai muuhun niihin verrattavaan tehtävään. Jos petovahingon johdosta suoritettava määrä jäi alle 500 markan, ei korvausta maksettu lainkaan. Samaksi vahinkotapahtumaksi katsottiin tällöin kaikki samalle hakijalle samassa kunnassa samana vuonna aiheutuneet vahingot.

Petoeläinten aiheuttamia vahinkoja koskevat korvaukset myönsi ja maksoi asianomai-

nen maatalouspiirin maataloustoimisto (nykyisin työvoima- ja elinkeinokeskus). Korvauksen myöntämisessä ja maksamisessa oli muutoin noudatettava soveltuvin osin, mitä maataloustuen jako- ja valvontatehtävien hoitamisesta annetussa laissa (88/1971) säädettiin.

Valtioneuvoston päätöksessä petoeläinvahinkojen korvaamisesta (259/1986) säädettiin myös petovahinkokorvauksen takaisin perimisestä ja takaisin maksettavalle määrälle perittävistä korosta. Korvausta petoeläimen aiheuttamasta vahingosta ei maksettu valtiolle, kunnalle eikä seurakunnalle.

Porovahinkojen korvaamisesta säädettiin petoeläinten tappamien porojen korvaamisesta annetulla lailla (574/1956). Sen nojalla annetulla maatalousministeriön päätöksellä petoeläinten tappamien porojen korvaamisesta (656/1956) määrättiin porovahingoista maksettavaksi valtion varoista korvausta. Poron omistajan oli tehtävä petoeläimen tappamasta porosta korvaushakemus paliskunnalle kuukauden kuluessa siitä, kun poron omistaja oli saanut vahingosta tiedon. Korvaushakemus toimitettiin paliskunnan antaman lausunnon kera Paliskuntain yhdistykselle. Paliskuntain yhdistyksen hallitus teki tämän jälkeen maatalousministeriölle esityksen siitä, mikä määrä korvausta oli suoritettava. Jos poroa ei voitu tunnistaa, meni korvaus sille paliskunnalle. Petoeläinten tappamien porojen korvaamisesta annettua lakia muutettiin vuonna 1973 petoeläinten tappamien porojen korvaamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta annetulla lailla (1011/1973), jonka mukaan korvauksia korotettiin 50 prosentilla todettujen vahinkojen määrästä. Tällä pyrittiin korvaamaan niitä todennäköisiä vahinkoja, joista ei ollut saatu riittävän tarkkaa selvitystä vaikeiden maastojen ja sääolosuhteiden vuoksi. Petoeläinten tappamien porojen korvaamisesta annettu laki on sittemmin kumottu petoeläinten tappamien porojen korvaamisesta annetun lain kumoamisesta annetulla lailla (1213/1997).

Keisarillisen Majesteetin Armollisen Julistuksen (45/1898) mukaan hirven pyytäjien oli maksettava kruunulle yhden vuoden luvasta viidenkolmatta markan maksu sekä sen jälkeen vieläkin sata markkaa jokaisesta kaa-

detusta eläimestä. Toisaalta julistuksessa määrättiin, että kruunun varoista oli korvattava se vahinko, minkä hirvi oli tehnyt kasvavalle viljalle tai kootuille eloille tai rehuille. Julistus sisälsi myös säännökset siitä, millä tavoin korvausta oli haettava. Vahingosta oli tehtävä ilmoitus paikkakunnan kruununnimismiehelle ja ilmoitukseen oli liitettävä tuomioistuimessa toimitetun todistajain kuulustelun kautta saatu selvitys vahingon synnystä ja suuruudesta. Nimismies oli velvollinen lähettämään asiakirjat mahdollisine lisäselvityksineen Kuvernöörille, joka lähetti ne oman lausuntonsa kera edelleen Senaatille.

Vuonna 1937 annettiin metsästyslain nojalla asetus hirvien tekemien vahinkojen johdosta valtion varoista suoritettavasta avustuksesta (228/1937). Korvausta maksettiin siitä vahingosta, jonka hirvet aiheuttivat kasvavalle viljalle tai kootuille eloille taikka rehuille. Korvauksia maksettiin ainoastaan niissä rajoissa kuin valtion tulo- ja menoarviossa oli osoitettu tarkoitukseen varoja. Nimismies oli edelleen se viranomainen, joka otti korvaushakemukset vastaan. Korvauksen hakija sai itse nimetä arviomiehen, jonka nimi ja osoite oli ilmoitettava korvaushakemuksessa. Myös nimismies tai maatalousministeriö saattoi määrätä arviomiehen. Arviomiehen palkkio korvattiin valtion varoista.

Asetuksen 228/1937 nojalla annettiin tarvittaessa maatalousministeriön päätöksiä, joissa säädettiin tarkemmin korvausten myöntämisen perusteista ja noudatettavasta menettelystä. Esimerkiksi maatalousministeriön päätöksellä hirvien tekemien vahinkojen korvaamisesta (555/1945) säädettiin, että valtion varoista voitiin korvata vain ne vahingot, jotka hirvet aiheuttivat kasvavalle viljalle tai kootuille eloille taikka rehuille. Lisäksi korvauksen saantiin oikeutettujen piiriä rajoitettiin siten, että korvausta ei myönnetty viljelijöille, joiden kunnallisverotuksessa verotettavat tulot olivat yli 60 000 markkaa tai joiden hallitsemien tiluksien pinta-ala oli vähintään 1 000 hehtaaria. Vahinkojen arviointi oli määrätty tehtäväksi ennen sadon korjuuta, kuitenkin aikaisintaan 14 päivää ennen niittoa, sekä muu vahinko heti sen jälkeen, kun ilmoitus siitä oli saapunut.

Vuonna 1948 annetulla maatalousministeriön päätöksellä hirvien tekemien vahinkojen korvaamisesta (727/1948) säädettiin korvattavaksi hirvien eloille sekä kootulle heinälle ja sadolle aiheuttamat vahingot. Korvaus maksettiin valtion varoista edellyttäen, että arviomiehet olivat arvioineet vahingon aikaisintaan 14 päivää ennen niittoa. Valtion varoista suoritettiin myös yhden vahinkokatselmuksen kustannukset. Vahinko korvattiin kunkin kasvilajin osalta kasvin keskimääräisen hehtaarisadon mukaan.

Hirvien tekemien vahinkojen korvaamisesta annettiin maatalousministeriön ja sittemmin valtioneuvoston päätöksiä muutaman vuoden välein.

Hirvieläinten aiheuttamia vahinkoja koskevat korvaussäännökset uudistettiin vuonna 1982 hirvieläinvahinkojen korvaamisesta annetulla valtioneuvoston päätöksellä (319/1982), jota tarkistettiin useilta kohdin vuonna 1991 annetulla valtioneuvoston päätöksellä (852/1991). Muutettujen säännösten mukaan korvattavaa vahinkoa oli hirvieläinten pelto-, puutarha- ja taimistoviljelmälle, kootulle sadolle ja kotieläimille aiheuttama vahinko. Korvausta ei kuitenkaan suoritettu laidunurmelle, olkisadolle, perunanvarsisadolle, muun kuin sokerijuurikkaan naattisadolle eikä koirille aiheutuneesta vahingosta.

Korvausta voitiin maksaa yksityiselle viljelijälle, maataloudellista yhteistoimintaa harjoittaville yksityisille viljelijöille yhteisesti sekä sellaiselle luonnollisten henkilöiden muodostamalle avoimelle yhtiölle, kommandiittiyhtiölle, osuuskunnalle ja osakeyhtiölle, jonka pääasiallisena tarkoituksena oli maatalouden harjoittaminen.

Viljelmälle ja kootulle sadolle aiheutuneesta vahingosta voitiin korvata enintään menetetyt tuotoksen arvoa vastaava määrä. Kotieläinvahingosta voitiin korvata eläinlääkintäkustannuksia ja tuotoksen menetystä vastaava määrä, kuitenkin enintään eläimen arvoa vastaava määrä ennen vahinkoa.

Vahinkoalueen sadoksi katsottiin asianomaiselle kasville satovahinkojen korvaamisesta annetun lain (530/1975) nojalla vuosittain vahvistettu normisato pinta-alayksikköä kohti. Jos viljelmän sato poikkesi normisadosta, voitiin korvauksen määrää alentaa tai

korottaa enintään 20 prosentilla. Tuotteiden keskihinta määriteltiin niin ikään satovahinkolain nojalla. Viljelysvahingot arvioi ja korvaukset maksoi kunnan maatalousviranomaisen.

Liikennevahinkona korvattiin hirvieläinten ja moottoriajoneuvon yhteentörmäyksessä moottorikäyttöiselle ajoneuvolle ja hinattavalle laitteelle aiheutunut vahinko. Vahingon tutkiminen suoritettiin vahinkopaikkakunnan poliisiviranomaisen. Jos vahingon määrä ylitti 2 000 markkaa tai jos poliisi harkitsi siihen muutoin oleva syytä, vahingon kärsijän oli toimitettava vahingoittunut ajoneuvo tai hinattava laite katsastusmiehen tai liikennevaikutusyhdistyksen hyväksymän autovahinkotarkastajan arvioitavaksi ja korjauskustannuslaskelman laatimiseksi. Vahingonkorvauksen määrää voitiin alentaa tai korvaus evätä, jos asianomainen oli myötävaikuttanut vahingon syntyyn. Arvioinnin jälkeen poliisin tuli lähettää asiakirjat ja oma korvausehdotuksensa Valtiokonttorille maksatusta varten.

Metsätaloudelle aiheutuneena vahinkona korvattiin metsälle tai taimitarhassa olevalle metsänviljelyaineistolle aiheutunut vahinko. Korvausta ei maksettu, jos taimikko ei ollut kasvatuskelpoinen. Hirvieläinvahinkoja ei myöskään korvattu, jos vahingot olivat tapahtuneet valtion, kunnan, seurakunnan tai muun yhteisön taikka säätiön omistuksessa tai hallinnassa olevilla alueilla. Yhteismetsän osakaskunnan tai muun yhteisen alueen osakaskunnan muodostamalle yhteisölle ja sellaiselle perheyhtiölle, jonka pääasiallisena tarkoituksena oli maatala- tai metsätalouden harjoittaminen, korvaus kuitenkin maksettiin. Vahinkoalueen arvioinnin suoritti asianomainen metsälautakunta. Metsätaloudelle aiheutuneista vahingoista voitiin korvata uudelleen metsittämisestä aiheutuneet kustannukset sekä puuston arvon aleneminen. Korvauksen määrän päätti ja korvauksen maksoi asianomainen metsälautakunta maa- ja metsätalousministeriön osoittamien varojen rajoissa ja ministeriön mahdollisesti antamien lisäohjeiden mukaisesti.

Valtioneuvoston päätöksen mukaisia korvausmääriä laskettaessa oli otettava vähennyksenä huomioon vahingoista vakuutuksen perusteella maksetut korvaukset. Korvausta

voitiin pienentää tai se kokonaan evätä, jos vahingon kärsijä tai vahinkoalueen omistaja aiheuttomasti kiellettiin myötävaikuttamasta vahinkojen syntymisen estämiseen. Jos vahingon määrä jäi korvauksen hakijan osalta alle 1 000 markan, ei korvausta maksettu lainkaan.

Vahinkojen arvioimisesta sekä korvausten laskemisesta ja maksamisesta antoi maatalahallitus tarkempia määräyksiä maataloudelle aiheutuneiden vahinkojen osalta, Valtiokonttori liikenteelle aiheutuneiden vahinkojen osalta ja maa- ja metsätalousministeriö metsätaloudelle aiheutuneiden vahinkojen osalta.

2 Nykytila

2.1 Metsästyslainsäädäntö

Metsästyslaki

Metsästyslain (615/1993) 87 §:n mukaan, sellaisena kuin se on laissa 314/2005, kuusi peuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran, metsäpeuran, karhun, suden, ahman, ilveksen, hallin ja itämeren norpan maataloudelle, metsätaloudelle, kalastukselle, liikenteelle, kotieläimille ja viljelylle eläimille aiheuttamat vahingot korvataan talousarvion rajoissa valtion varoista. Karhun, suden, ahman ja ilveksen aiheuttamat henkilövahingot ja muullekin kuin edellä tarkoitettuun omaisuuteen sisältyvälle irtaimistolle aiheuttamat vahingot korvataan niin ikään talousarvion rajoissa valtion varoista. Erityisestä syystä voidaan valtioneuvoston asetuksella säätää, että muunkin kuin edellä mainitun riistaeläimen aiheuttamat vahingot korvataan valtion varoista.

Metsästyslain 87 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä korvausten maksamisen perusteista ja niiden myöntämisessä noudatettavasta menettelystä sekä perusteettomasti maksettujen korvausten takaisin perimisestä.

Metsästyslain muuttamisesta annettu laki (314/2005) tuli voimaan 1.8.2005. Voimaantulosäännöksen mukaan metsäkauriiden aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskeviin, viimeistään vuonna 2005 vireille tulle i-

siin korvaushakemuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Valtioneuvoston asetukset

Voimassa olevat valtioneuvoston asetukset vuosien 2001 ja 2002 hyljevahinkojen täydentävästä korvaamisesta (388/2005) sekä hirvieläinvahinkojen korvaamisesta (1162/2000) ja petoeläinvahinkojen korvaamisesta (277/2000) on annettu metsästyslain 87 §:n nojalla, sellaisena kuin se on metsästyslain 87 §:n muuttamisesta annetussa laissa (1236/1999). Valtioneuvoston asetukset sisältävät säännökset muun muassa korvattavasta vahingosta, korvauksen saantiin oikeutetuista, korvauksen maksamisen yleisistä edellytyksistä, vahingon toteamisesta, korvauksen laskentaperusteista ja korvauksen saajan omavastuusta. Korvauksen maksamisen ja perusteettomasti maksetun korvauksen takaisin perinnän osalta on säädetty noudatettavaksi valtioneuvoston asetuksen lisäksi maatalousvahinkojen osalta, mitä maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetussa laissa (1336/1992) säädetään ja metsävahinkojen osalta mitä kestävä metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa (1094/1996) säädetään.

Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta säädetään metsästyslakia tarkemmin hirvieläinvahinkojen korvaamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1162/2000). Korvausta maksetaan hirvieläinten aiheuttamista liikennevahingoista, maatalousvahingoista ja metsävahingoista siltä osin kuin vahingon määrä on suurempi kuin 250 euroa. Samaksi vahinkotapahtumaksi katsotaan tällöin liikennevahingoissa kaikki hirvieläinten hakijalle samana kalenterivuonna aiheuttamat vahingot. Maa- ja metsätalouden osalta samaksi vahinkotapahtumaksi katsotaan kaikki saman kalenterivuoden aikana arvioidut maatalous- ja metsävahingot.

Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta säädetään metsästyslakia tarkemmin petoeläinvahinkojen korvaamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (277/2000). Petoeläinvahinkoina korvataan suur-

petojen aiheuttamat liikennevahingot, henkilövahingot, viljelysvahingot, eläinvahingot, irtaimistovahingot ja porovahingot vain siltä osin kuin vahingon määrä on suurempi kuin 250 euroa. Samaksi vahinkotapahtumaksi katsotaan tällöin kaikki petoeläinten hakijalle samana kalenterivuonna aiheuttamat vahingot. Euromääräinen rajoitus ei koske petoeläinten aiheuttamien henkilövahinkojen korvaamista.

Hyljevahinkojen korvaamisjärjestelmän jatkuvalla soveltamiselle ei ole saatu Euroopan yhteisön komission suostumusta. Jos lupa saataisiin, hyljevahinkojen korvaamisesta voitaisiin säätää metsästyslakia tarkemmin pysyväisluonteisella valtioneuvoston asetuksella. Tästä syystä hyljevahinkojen korvaamisesta annettu valtioneuvoston asetus (445/2002) oli kertaluonteinen, eikä se ole enää voimassa. Sen mukaan korvattavia vahinkoja olivat hallin ja itämeren norpan vuosina 2000 ja 2001 aiheuttamat saaliin menetykset, jotka kohdistuivat kalastuslain (286/1982) 6 a §:n 1 momentissa tarkoitettuihin ammattikalastajiin. Korvausta maksettiin hyljevahingosta ainoastaan siltä osin kuin arvioidun vahingon määrä ylitti 250 euroa kalenterivuodessa. Korvauksia maksettiin 1 700 000 euroa vuonna 2003 vuoden 2002 talousarviosta. Suoritetut korvaukset kattoivat vajaan neljänneksen vahingoista, sillä hyljevahinkojen kokonaismääräksi arvioitiin 7 470 000 euroa.

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan (nykyisen 88 artiklan) soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan b kohdan ii alakohdan mukaan voimassa olevalla tuella tarkoitetaan hyväksyttyjä tukia eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka komissio tai neuvosto on hyväksynyt. Komissio on 7.5.2002 antamallaan päätöksellä C(2002)1598fin hyväksynyt tietyin edellytyksin hyljevahinkojen korvaamisjärjestelmän vuosina 2000 ja 2001 aiheutuneiden hyljevahinkojen osalta. Hyljevahinkojen korvaamisjärjestelmä on siten yhteisöoikeudellisesti voimassa oleva tuki, johon tehtävät muutokset on notifioidava ja niille on saatava komission etukäteishyväksyntä ennen muutosten toteuttamista. Euroopan yh-

teisön perustamissopimuksen 93 artiklan (nykyisen 88 artiklan) soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta annetun komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 4 artiklan 1 kohdan mukaan voimassa olevan tuen muutoksena ei kuitenkaan pidetä akuperäisen talousarvion kasvua enintään 20 prosentilla. Nämä säännökset mahdollistivat sen, että vuonna 2005 voitiin antaa ilman notifiointimenettelyä ja komission etukäteishyväksyntää metsästyslain nojalla valtioneuvoston asetus vuosien 2000 ja 2001 hyljevahinkojen täydentävästä korvaamisesta (388/2005). Sen nojalla maksettiin vuonna 2005 vuoden 2004 talousarviosta täydentäviä korvauksia 1 500 000 euroa valtioneuvoston asetuksen (445/2002) nojalla korvauksia saaneille. Valtioneuvoston asetus (388/2005) on voimassa vuoden 2005 loppuun saakka.

Korvauksiin käytettävät määrärahat

Varat hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen saadaan valtion lukuun myytävistä hirvieläimistä sekä hirvieläinten metsästäjien riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 4 §:n mukaisesti valtiolle maksamista hirvieläinten pyyntilupamaksuista. Tulot kertyvät valtion talousarviossa momentille 12.30.42 *Hirvieläinten metsästysmaksut*. Vastaava meno on osoitettu valtion talousarviossa momentille 30.40.41 *Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen* (arviomääräraha). Varoja voidaan käyttää riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 6 §:n nojalla ensi sijassa hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta aiheutuviin menoihin. Lisäksi varoja voidaan käyttää hirvieläinkantojen seurannasta ja hirvieläinten tutkimuksesta aiheutuviin menoihin.

Petoeläinten aiheuttamat vahingot korvataan valtion talousarviossa osoitetuista varoista. Määräraha on osoitettu valtion talousarviossa momentille 30.40.42 *Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen* (siirtomääräraha 2 v). Määrärahaa saa käyttää metsästyslain 87 §:ssä mainittujen maasuur-

petojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta sekä näiden ja merihylkeiden aiheuttamien vahinkojen estämisestä, kysymyksessä olevien eläinkantojen seurannasta ja suojelemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

2.2 Perustuslaki

Perustuslain säännökset edellyttävät yksityisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin vaikuttavien säännösten antamista lain tasolla. Viranomaisten ja muiden julkista valtaa käyttävien toimielinten ja henkilöiden toimivallan perusteista on siten säädettävä lailla. Myös perustuslain 21 §:ssä tarkoitettujen hyvän hallinnon takeiden turvaamisen arvioidaan edellyttävän riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen osalta säädöstason nostamista eräiltä osin lain tasolle.

Perustuslain mukaan lain alaan kuuluvat lisäksi viranomaisten ja muiden toimijoiden toimivaltuudet ja tietojensaantioikeudet sekä valvonnan menettelyiden perusteet. Valvonta perustuu korvausten osalta korvauksen saajan viranomaiselle tai muulle toimijalle antamiin tietoihin, muilta viranomaisilta ja muista mahdollisista tietolähteistä saatuihin tietoihin sekä viranomaisen tai muun viranomaisvastuulla toimivan henkilön suorittamiin tarkastuksiin, katselmuksiin tai vahinkojen arviointeihin.

Korvauksen saajan velvollisuus palauttaa perusteetta saamansa korvaus tai sen osa ja korvauksen myöntäjän oikeus periä korvaus takaisin joko kokonaan tai osittain kuuluu selkeästi lain alaan. Sama koskee velvollisuutta maksaa korkoa takaisin perittävälle määrälle sekä velvollisuus maksaa viivästyskorkoa.

Asetuksia voidaan perustuslain 80 §:n mukaan antaa vain perustuslaissa tai muussa laissa annetun valtuuden nojalla. Asetuksenantovaltuuden on oltava vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan täsmällinen ja tarkarakajainen. Valtuuden käyttö tulee myös sitoa joihinkin asiallisiin edellytyksiin tai rajoituksiin. Lailla on perustuslain 80 §:n 1 momentin nojalla kuitenkin aina säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muutoin kuuluvat lain alaan.

Asetuksella säätämisen perustuslain mukaisuutta harkittaessa on otettava huomioon täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksen lisäksi säänneltäväksi tarkoitettujen asioiden asiallinen merkitys. Merkittävät asiat eivät kuulu asetuksella säädettäväksi, vaan perussäännökset niistä tulee olla laissa.

2.3 Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen lausunnot

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on perusteluvahinkojen korvaamisesta tehtyyn kanteluun 19.5.2003 antamassaan vastauksessa Dnro 1221/4/01 viitannut Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausuntoihin perustuslain 80 §:n 1 momentissa tarkoitettujen asetuksenantovaltuutusta koskevan rajoituksen osalta. Perustuslakivaliokunta on HE 168/2001 vp:n johdosta antamassaan lausunnossa PeVL 47/2001 vp muun muassa lausunut, että "perustuslain 80 §:n 1 momentin säännös lain alasta rajoittaa suoraan asetuksella annettavien säännösten tulkintaa (ks. esim. PeVL 39/2001 vp, s. 3/1). Valtioneuvoston tai ministeriön asetuksella ei siten voida antaa säännöksiä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista eikä muistakaan lain alaan kuuluvista asioista. Tuen hakijaan ei esimerkiksi voida asetuksella kohdistaa muita kuin laista johtuvia velvoitteita säädettäessä tukimuotoja koskevissa valtuussäännöksissä tarkoitetuista "muista tuen ehdoista ja määräytymisperusteista" tai 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista sitoumukseen perustuvien "tukien ehdoista".

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on katsonut, että perustuslain lailla säätämisen vaatimus näyttäisi nimenomaan edellyttävän, että tämän kaltaisista yksilön oikeuksiin vaikuttavista seikoista, joista säätäminen metsästyslain 87 §:n 2 momentissa on delegoitu asetuksella tapahtuvaksi, tulisi säätää lailla. Onhan tässä tapauksessa kysymys yksilön omaisuuteen vaikuttavista seikoista, erityisesti yksilön oikeudesta vaatia valtiolta korvausta omaisuuteen kohdistuneesta vahingosta. Apulaisoikeusasiamiehen lausunnossa katsotaan kuitenkin, että lailla säätämisen vaatimusta vähentää se, että metsästyslain 87 §:n 1 momentin mukaan vahingot korvataan

"talousarvion rajoissa" eli korvausjärjestelmä on tarkoitettu harkinnanvaraiseksi ja sen tasosta päätetään vuosittain valtion tulo- ja menoarvion antamisen yhteydessä. Eduskunnalla on siten mahdollisuus vaikuttaa korvausten todelliseen tasoon, mikä ainakin osittain korvaa lailla säätämisen vaatimuksen sen perusteen, että olennainen yksilön oikeuksia koskeva säädösvalta tulee olla eduskunnalla (ks. esim. PeVL 47/2001 vp, s. 3/1).

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on todennut lausunnossaan myös, että korvausperusteita omavastuusuuden suuruutta ja sen määrittämistapaa koskevista seikoista säätäminen asetuksen sijasta lailla vastaisi paremmin perustuslain 80 §:n 1 momentin tarkoitusta. Myös kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen määrääminen tarkastuksen suorittajaksi ja tarkastusmaksun enimmäismäärän määrääminen kuuluisi apulaisoikeusasiamiehen käsityksen mukaan lähinnä lain puolelle. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies esittää kanteluasiassa lopputoteamuksenaan, että "Sinänsä näyttää perustellulta, että eräitä nyt asetuksessa säädellyistä asioista säädettäisiin tulevaisuudessa laintasoisesti".

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on antanut vastaavan sisältöisen lausunnon myös kanteluasiassa Dnro 1151/4/01.

2.4 Euroopan yhteisön lainsäädäntö

Euroopan yhteisön perustamissopimus

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen, jäljempänä perustamissopimus, 87? 89 artikloissa säädetään valtion tuista ja niiden sallittavuudesta.

Perustamissopimuksen 87 artiklan (aik. 92 artikla) 1 kohdan sisältämän pääsäännön mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdassa säädetään yhteismarkkinoille soveltuvista tuista. Perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan yhteis-

markkinoille soveltuu tuki luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi.

Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan yhteismarkkinoille soveltuvana tukena voidaan pitää tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

Perustamissopimuksen 88 artiklan (aik. 93 art.) 1 kohdan mukaan komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden kanssa niiden voimassa olevia tukijärjestelmiä. Perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan 1 kappaleen mukaan komissio voi todeta, että jos valtion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki ei 87 artiklan mukaan sovellu yhteismarkkinoille taikka että tällaista tukea käytetään väärin, komissio tekee päätöksen siitä, että asianomaisen valtion on komission asettamassa määräajassa poistettava tuki tai muutettava sitä.

Perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan 3 kappaleen mukaan neuvosto voi jäsenvaltion pyynnöstä yksimielisesti päättää, että tukea, jota jäsenvaltio myöntää tai aikoo myöntää, pidetään 87 artiklan määräyksistä tai 89 artiklassa tarkoitettujen asetusten säännöksistä poiketen yhteismarkkinoille soveltuvana, jos tällainen päätös on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltu.

Perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Jos komissio katsoo, että tällainen suunnitelma ei 87 artiklan mukaan sovellu yhteismarkkinoille, se aloittaa 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn. Jäsenvaltio, jota asia koskee, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös.

Notifiointi

Suomessa noudatettavana oleva riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvausjärjestelmä on Euroopan Unioniin liittymisen yhteydessä notifioitu komissiolle Suomen pysyvän edustuston 25.4.1995 päivätyllä kir-

jeellä No. 5129. Komissio on kuitannut notifioinnin vastaan otetuksi 27.4.1995 numerolla SG(95)A/7605. Notifiointi sisälsi valtioneuvoston päätöksen hirvieläinvahinkojen korvaamisesta (319/1982), valtioneuvoston päätöksen petoeläinvahinkojen korvaamisesta (259/1986), lain petoeläinten tappamien porojen korvaamisesta (574/1956), lain petoeläinten tappamien porojen korvaamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (1011/1973) sekä maatalousministeriön päätöksen petoeläinten tappamien porojen korvaamisesta (656/1956). Komissio ei ole vaatinut muutoksia korvausjärjestelmään.

Korvausjärjestelmää on sittemmin tarkistettu lähinnä teknisesti ja muussa lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten edellyttämällä tavalla muun muassa siten, että asetusten antovaltuudet on sisällytetty lainsäädäntöön ja muutettujen lakien nojalla on säädetty uudet asetukset.

Korvausjärjestelmän sisältöä ei ole asiallisesti muutettu muulla tavalla kuin, että hylkeiden merialueen ammattikalastajille aiheuttamat saalisvahingot on osittain korvattu kansallisista varoista komission 7.5.2002 valtiontukiasiassa N:o N 102/2001 - SUOMI antaman päätöksen C(2002)1598fin rajoissa. Päätöksen perusteena oli perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan b alakohta, jonka mukaan yhteismarkkinoille soveltuvana tukena voidaan pitää luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamista. Komissio toteasi päätöksessään, että ottaen huomioon hyljekannan poikkeuksellinen kasvu, hylkeiden pyyntikielto ja aiheutuneiden vahinkojen suuruus, kyseessä on luonnonkatastrofiin rinnastettavien tapahtumien vuoksi maksettava kertaluontoinen tukimuoto, jota ei voida laajentaa pysyväksi tukijärjestelmäksi rakenteelliseksi muuttuneiden edellytysten parantamiseksi. Komissio asetti päätöksen täytäntöön panolle yhden vuoden määräajan.

2.5 Nykytilan arviointi

Kansallinen lainsäädäntö

Riistaeläinten aiheuttamista vahingoista on korvauksia alun perin maksettu valtion talo-

usarvion rajoissa henkilöille, jotka on varallisuussuhteittensa ja myöhemmin myös tulojensa puolesta katsottu pieneläjiksi. Korvauksilla on pyritty kompensoimaan niitä taloudellisia menetyksiä, joita hirvieläimet ja suurpedot ovat aiheuttaneet vähävaraisimpien henkilöiden omistamille kotieläimille, kasvavalle viljalle sekä kootulle sadolle. Korvaus on ollut avustuksen luonteinen. Kennelläkään ei ole ollut avustuksen saantiin subjektiivista oikeutta eikä myöskään oikeutta täysimääräiseen vahingonkorvaukseen. Kun korvausta on lisäksi maksettu ainoastaan valtion talousarviossa osoitettujen varojen rajoissa, on kyse ollut riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen osalta puhtaasti harkinnanvaraisen tuen myöntämisestä.

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvausjärjestelmää on aikojen kuluessa jonkin verran muutettu, mutta korvauksen avustusluonteisuus on säilynyt näihin päiviin saakka. Periaatteellisia muutoksia on lähinnä tapahtunut siinä, minkä suuruinen vahinko on korvattu. Esimerkiksi hirvieläin vahinkojen korvaamisesta annetun valtioneuvoston päätöksen (319/1982) nojalla korvauksia ei maksettu lainkaan, jos korvauksen määrä jäi 300 markkaa pienemmäksi. Toisaalta jos korvauksen määrä ylitti tuon rajan, korvaus maksettiin kokonaan. Kyseistä rajaa muutettiin 1 000 markkaan vuonna 1991 annetulla valtioneuvoston päätöksellä (852/1991). Tätä korvausperiaatetta muutettiin vuoden 2001 alussa voimaan tulleella valtioneuvoston asetuksella hirvieläinvahinkojen korvaamisesta (1162/2000). Sen mukaan korvausta maksettiin vahingosta vain siltä osin kuin vahingon määrä oli suurempi kuin 1 500 markkaa. Sittemmin rajaa on muutettu euroon siirtymisen vuoksi 250 euroksi valtioneuvoston asetuksella (822/2001). Vastaavaa menettelyä on noudatettu myös petoeläinvahinkojen korvaamisessa.

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevat nykyiset voimassa olevat säädökset on valmisteltu ja saatettu voimaan ennen perustuslain voimaan tuloa voimassa olleiden lakien edellyttämässä järjestyksessä. Perustuslain voimaantulon jälkeen korvausjärjestelmää koskevat asetukset eivät kaikilta osin enää täyty perustuslaissa säädöstasolle

asetettuja vaatimuksia.

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskeviin valtioneuvoston asetuksiin sisältyy muun muassa valtion varoista maksettavien korvausten saajien määrittely, korvauksen myöntämisen, maksamisen ja valvonnan perusteet, viranomaisten ja muiden laissa säädettyjen toimielinten toimivaltuudet ja tietojensaantioikeudet sekä valvonnan menettelyiden perusteet. Perustuslain 80 §:n säännökset huomioon ottaen säädöstasoa on mainittujen asioiden osalta tarkistettava siten, että niistä säädetään lain tasolla.

Valtion varoista maksettavan korvauksen saajan velvollisuus palauttaa perusteetta saamansa korvaus tai sen osa ja korvauksen myöntäneen viranomaisen tai muun toimijan oikeus periä korvaus takaisin valtiolle joko kokonaan tai osittain kuuluu perustuslain mukaan myös selkeästi lain alaan. Sama koskee velvollisuutta maksaa korkoa takaisin perittävälle määrälle sekä velvollisuutta maksaa viivästyskorkoa myöhästyneenä palautetulle korvaukselle.

Edellä tarkoitetut lain tasoa vaativat säännökset on saatettu peto- ja hirvieläin vahinkojen osalta noudatettaviksi valtioneuvoston asetuksiin otetuilla viittauksilla niihin lakeihin, joiden säännökset tulevat korvausten maksamisessa, takaisin perimisessä ja muissa menettelyissä noudatettaviksi.

Perustuslain voimaan tultua on ilmennyt, että voimassa olevien säädösten osalta on jälleen tarkistettava säädöstasoa ainakin siltä osin kuin asetuksella on säädetty kansalaisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin vaikuttavista seikoista.

Hyvän lainsäädännön vaatimukset ja perustuslain 80 §:n säännökset huomioon ottaen riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevat säännökset on syytä korjata nykyvaatimuksia vastaaviksi ja koota mainitut korvaussäännökset samaan lakiin.

Perustuslain 21 §:ssä tarkoitettujen hyvän hallinnon takeiden turvaamisen arvioidaan osaltaan edellyttävän säädöstason ja sen sisällön tarkistamisen tarvetta. Korvauksen saajien oikeussuoja ja yhdenvertaisuus samoin kuin mahdollisuus yhtenäisten menettelyjen noudattamiseen edellyttävät niiden perusteista säädettäväksi laissa.

Kansallisen lainsäädännön suhde Euroopan yhteisön lainsäätöön

Euroopan yhteisön lainsäädäntö ei säätele riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista. Tämän vuoksi vahinkojen korvaamisesta voidaan periaatteessa säätää kansallisella lailla. Myönnettävä korvaus ei kuitenkaan saa olla ristiriidassa perustamissopimuksen 87? 89 artikloiden kanssa.

Euroopan unionin toimielimet eivät ole puuttuneet Suomessa voimassa olevaan riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevaan järjestelmään siltä osin kuin järjestelmä on koskenut karhun, ahman, suden, ilveksen ja hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista. Nämä järjestelmät ovat olleet Suomessa noudatettavina pitkään jo ennen Suomen liittymistä Euroopan Unioniin ja järjestelmät on vuonna 1995 myös notifioitu komissiolle.

Suomi haki myöhemmin komission suostumusta korvausjärjestelmän laajentamiseksi siten, että sen nojalla voitaisiin korvata myös hylkeiden ammattikalastajille aiheuttamia saalismenetyksiä. Komissio antoi suostumuksensa hyljevahinkojen osittaiselle korvaamiselle ainoastaan vuosina 2000? 2001 tapahtuneiden vahinkojen osalta.

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan (nykyisen 88 artiklan) soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan c kohdan mukaan uudella tuella tarkoitetaan kaikkia tukia, eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka eivät ole voimassa olevaa tukea, mukaan lukien voimassa olevan tuen muutokset. Asetuksen 2 artiklan mukaan jäsenvaltion on riittävän ajoissa ilmoitettava komissiolle kaikista suunnitelmistaan myöntää uutta tukea. Komissiolle on siten varattava mahdollisuus puuttua korvausjärjestelmän muuttamista koskevaan asiaan jo valmisteluvaiheessa, jos korvausjärjestelmää on tarkoitus muuttaa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Keskeiset tavoitteet

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevan uudistuksen pääasiallisena tavoitteena on toteuttaa perustuslain asettamat vaatimukset asianmukaisesta sääntelyn tasosta siltä osin kuin kysymyksessä on asetuksenantovaltuuksien sekä yksityisten korvauksen hakijoiden ja saajien oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista.

Esityksellä pyritään hallinnon tehtävien helpottamiseen kokoamalla riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevat laintasoiset säännökset samaan lakiin. Lisäksi tavoitteena on turvata perustuslaissa tarkoitettu hyvän hallinnon takeet korvauksen myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan sekä korvauksen palauttamiseen ja takaisinperintään liittyvissä viranomais- ja muissa menettelyissä.

Hyvän hallinnon vaatimuksiin kuuluu vastuullisuus julkisen vallan käytössä ja julkisten tehtävien hoidossa. Nämä vaatimukset koskevat valtion ja kunnan viranomaisten lisäksi myös yksityisiä, muun muassa metsäkeskusten, riistanhoitoyhdistysten ja palikuntien toimihenkilöitä sekä kunnan tai metsäkeskuksen hyväksymiä asiantuntijoita heidän käsitellessään ehdotetussa laissa tarkoitettuja korvausasioita tai toimiessaan niihin liittyvissä arviointi- ja muissa tehtävissä. Hallinnon vastuullisuuteen kuuluu myös tili-velvollisuus julkisten varojen käyttämisestä. Mainituista seikoista on tarpeen säätää selkeästi ja lain tasolla erityisesti silloin, kun toimijoina ovat välilliseen valtionhallintoon kuuluvat toimielimet ja niiden taikka kunnan viranomaisten hoidettavaksi annettavat hallinnolliset tehtävät.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Laissa ehdotetaan säädettäväksi riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta metsästyslain 87 §ssä säädettyä tarkemmin.

Ehdotus sisältää säännökset valtion talousarvion rajoissa myönnettävien avustuksenluonteisten korvausten myöntämisen, maksamisen ja takaisin perimisen perusteista, korvauksen saajaan kohdistuvista edellytyksistä ja korvausten hakemisesta. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi myös säännökset korvausasioita käsittelevien viranomaisten ja vä-

lillisen valtionhallinnon toimielinten tietojen saantioikeudesta sekä muutoksenhausta. Lisäksi hiissa ehdotetaan säädettäväksi tietojen luovuttamisesta, korvauksen palauttamisesta, palautettavalle tai takaisin perittävälle määrälle maksettavasta korosta ja viivästyskorosta.

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvauksesta vähennettävästä 250 euron omavastuusta luovutettiin ja että laissa tarkoitettujen riistaeläinten aiheuttamat viljelys-, eläin-, irtaimisto-, poro- ja metsävahingot korvattaisiin ilman euromääräistä rajoitusta, jos korvauksen hakijalle aiheutuneiden vahinkojen yhteenlaskettu määrä kalenterivuotta kohti on enemmän kuin 250 euroa. Suurpetojen aiheuttamat henkilövahingot ehdotetaan korvattavaksi myös niissä tapauksissa, joissa vahingon määrä on alle 250 euroa. Lisäksi ehdotetaan, että aiemmin korvaamatta jääneet korvauksen hakijan maksamat suurpetovahinkojen arviointikustannukset korvataan niissä tapauksissa, joissa itse vahinkokin korvataan. Toisaalta ehdotetaan, että hirvieläinten ja suurpetojen aiheuttamia liikenevahinkoja ei enää korvattaisi.

Porovahinkojen korvaamisperusteita ehdotetaan muutettavaksi siten, että suurpedon tappaman tai suurpetovahingon takia lopetetun yli 1-vuotiaan poron tai erotuksessa siitosvasaksi jätetyn poron käypää arvoa ei enää korvattaisi kaksinkertaisena vaan puolitoiskertaisena. Porovahingosta maksettava korvaus ehdotetaan maksettavaksi enintään käypään arvoon asti poronomaistajalle tai, jos poronomaistajaa ei tiedetä, paliskunnalle. Lopuosa korvauksesta maksettaisiin paliskunnalle. Lisäksi ehdotetaan paliskunnalle maksettavaksi laskennallisin perustein määräytyvää vasahävikki korvausta niistä poronvasoista, joiden arviodaan jäävän kadoksiin suurpetojen aiheuttamien vahinkojen vuoksi vasonnan ja marraskuun viimeisen päivän välisenä aikana. Paliskunnan tulee jakaa korvaus edelleen poronomaistajille.

Korvauksen myöntämistä koskevan päätöksen osalta ehdotetaan säädettäväksi siitä, mitä seikkoja päätöksestä on käytävä ilmi.

Ehdotetussa riistaeläinten aiheuttamien va-

hinkojen korvaamisjärjestelmässä on kyse ensisijaisesti voimassa olevan säädösten tarkistamisesta siten, että se vastaisi perustuslaissa ja erityisesti sen 80 §:ssä säädettyjä vaatimuksia. Lisäksi korvausjärjestelmää on selkeytetty sikäli, että riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevat säännökset on koottu yhteen lakiin. Muut muutokset ovat suhteellisen vähäisiä ja aiheutuvat lähinnä petoeläinvahinkojen ja hirvieläinvahinkojen korvausjärjestelmien yhtenäistämisestä. Muutoksilla, lukuun ottamatta porovahinkojen korvausjärjestelmään ehdotettuja muutoksia, ei ole suurta merkitystä korvausjärjestelmän asiallisen sisällön kannalta. Muutoksilla ei ole myöskään vaikutusta korvauksina maksettaviin kokonaismäärärahoihin, eikä korvausjärjestelmä vaikuta Euroopan Unionin jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Ehdotusta voidaan pitää Euroopan yhteisöjen komission valtiontukia koskevien suuntaviivojen mukaisena.

Ehdotettu laki olisi erityislaki suhteessa muuhun lainsäädäntöön. Ehdotetun lain arvioidaan yleislainsäädäntöä paremmin täyttävän riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisen osalta säädösten tarkistamisen keskeiset tavoitteet sekä täyttävän muutoinkin perustuslain ja hyvän säädösvalmistelun edellyttämät vaatimukset. Myös välillisen valtionhallinnon toimijoiden ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten ohjauksen arvioidaan riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvausasioissa onnistuvan parhaiten juuri erityislain säännösten ja sen nojalla annettavien asetusten avulla.

Hallintomenettelyiden osalta tulisivat ehdotetun lain mukaisissa menettelyissä pääsääntöisesti noudatettaviksi hallintolain (434/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännökset.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Yleistä

Uudistuksen tavoitteena on säädösten tarkistaminen ja säännösten kokoaminen mahdollisuuksien mukaan samaan lakiin siltä

osin kuin sääntely koskee riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista. Säädösten tarkistaminen ja korvausjärjestelmään liittyvät muutosehdotukset eivät aiheuta merkittäviä muutoksia niihin valtion tuloihin tai menoihin, jotka koskevat riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista. Muutoksia ja niiden taloudellisia vaikutuksia kuvataan jäljempänä yksityiskohtaisemmin sekä hirvieläinvahinkojen että suurpetovahinkojen osalta.

Hirvieläinvahinkojen korvaaminen

Hirvieläinten aiheuttamat vahingot korvataan valtion talousarvion rajoissa momentilta 30.40.41. *Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen* (arviomääräraha). Momentille on vuonna 2005 myönnetty 3 718 000 euroa. Vastaava tulo vuodelle 2005 on merkitty momentille 12.30.42 *Hirvieläinten metsästysmaksut*, jolle tulot kertyvät valtion lukuun myytävistä hirvieläimistä sekä riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 4 §:n nojalla pyyntilupamaksuina saatavista tuloista. Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 6 §:n mukaan pyyntilupamaksuina kertyvät varat käytetään ensi sijassa hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta aiheutuviin menoihin. Lisäksi varoja voidaan käyttää hirvieläinkantojen seurannasta ja hirvieläinten tutkimuksesta aiheutuviin menoihin. Vuosien 2002? 2004 aikana varoja on käytetty 5 241 864? 4 268 655 euroa (Taulukko 1). Korvauksen saajien lukumäärä on vaihdellut

vastaavana aikana 2 437? 1 641 (Taulukko 2).

Hirvieläinten aiheuttamia vahinkoja on korvattu vahingonkärsijöille siltä osin kuin vahingon määrä on ollut suurempi kuin 250 euroa. Korvausten saajien lukumäärän perusteella voidaan laskea, että korvausjärjestelmään sisältyvän omavastuun vuoksi maksatuksissa on syntynyt vuosina 2002? 2004 säästöä 609 250? 410 250 euroa (= korvauksen saajien lukumäärä x 250 euroa).

Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista ehdotetaan muutettavaksi siten, että liikennevahinkoja ei enää korvattaisi lainkaan, mutta toisaalta muut vahingot korvattaisiin arviointikustannuksineen ilman euro-määräistä rajoitusta, jos vahinkojen yhteenlaskettu määrä korvauksen hakijaa kohti olisi kalenterivuodessa suurempi kuin 250 euroa. Ehdotuksen mukaan korvaamatta jäävistä liikennevahingoista arvioidaan syntyvän vuosittain hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvausmenoihin noin 400 000 euron säästö. Vuosina 2002? 2004 liikennevahinkoja korvattiin 463 628? 373 992 eurolla. Vastaavasti maatalous- ja metsä vahinkojen osalta ehdotetun omavastuiden poistamisen arvioidaan lisäävän määräraahatarvetta lähes saman verran. Omavastuut ovat olleet vuosina 2002? 2004 korvautun perusteella 520 500? 348 750 euroa. Täten hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvausjärjestelmään ehdotettujen muutosten arvioidaan olevan budjetineutraaleja, jos määräraahatarve säilyisi vuosien 2002? 2004 aikana korvattujen vahinkomäärien rajoissa.

Taulukko 1. Valtion talousarvion momentilta 30.40.41 *Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen* maksetut maatalous-, metsätalous- ja liikennevahinkojen korvaukset sekä muihin tarkoituksiin (vahinkojen estäminen, hirvieläinkantojen seuranta ja hirvieläinten tutkimus) myönnettyt varat (euroa) vuosina 2002? 2004.

	Maatalous	Metsätalous	Liikenne	Muut	Yhteensä
2002	807 626	3 336 093	463 628	634 517	5 241 864
2003	553 799	3 115 304	420 889	741 593	4 831 585
2004	534 095	2 862 633	373 992	497 935	4 268 655

Taulukko 2. Korvauksen saajien lukumäärä hirvieläinvahingoissa vuosina 2002? 2004.

	Maatalous	Metsätalous	Liikenne	Yhteensä
2002	580	1 502	355	2 437
2003	362	1 217	318	1 897
2004	298	1 097	246	1 641

Suurpetovahinkojen korvaaminen

Suurpetojen aiheuttamat vahingot korvataan valtion talousarvion rajoissa momentilta 30.40.42. *Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen* (siirtomääräraha 2 v). Momentille on vuonna 2005 myönnetty 2 300 000 euroa. Määrärahaa saa käyttää metsästyslain 87 §:ssä mainittujen maasuurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta sekä näiden ja merihylkeiden aiheuttamien vahinkojen estämisestä, kysymyksessä olevien eläinkantojen seurannasta ja suojelemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen. Vuosien 2002? 2004 aikana varoja on käytetty 1 347 075? 1 043 130 euroa (Taulukko 3). Korvauksen saajien lukumäärä on vaihdellut vastaavana aikana 741? 565 (Taulukko 4).

Suurpetojen aiheuttamia vahinkoja on korvattu siltä osin kuin vahingon määrä on ollut suurempi kuin 250 euroa. Henkilövahingot on kuitenkin korvattu ilman euromääräistä rajoitusta. Korvausten saajien lukumäärän perusteella voidaan laskea, että korvausjärjestelmään sisältyvän omavastuun vuoksi maksatuksissa on syntynyt vuosina 2002? 2004 säästöä 184 750? 141 000 euroa (= korvauksen saajien lukumäärä muissa kuin henkilövahingoissa x 250 euroa).

Suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamista ehdotetaan muutettavaksi siten, että vahingot korvattaisiin arviointikustannuksineen ilman euromääräistä rajoitusta, jos vahinkojen yhteenlaskettu määrä korvauksen hakijaa kohti olisi kalenterivuodessa suurempi kuin 250 euroa. Lisäksi suurpetojen aiheuttamat henkilövahingot korvattaisiin, kuten aikaisemminkin kokonaan myös niissä tapauksissa, joissa vahingon suuruus jäisi alle 250 euron. Ehdotetun perusteella omavas-

tuun poistamisen arvioidaan lisäävän määrärahan tarvetta vuosittain noin 150 000 euroa. Omavastuut ovat olleet vuosina 2002? 2004 korvatun perusteella 184 750? 141 000 euroa.

Suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamista ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että liikennevahingot eivät enää sisältyisi korvattaviin vahinkoihin. Syntyvä säästö on kuitenkin suhteellisen vähäinen, sillä korvattavia liikennevahinkoja on ollut viime vuosina vain muutamia. Suurpetojen aiheuttamat vauriot rekisteröidyille ajoneuvoille sekä niihin liitetuille lisälaitteille voitaisiin edelleenkin korvata irtaimistovahinkona.

Suurpetojen aiheuttamien viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahinkojen korvaamista ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunta voisi periä vahingon kärsijältä tai paliskunnalta vahingon maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista enintään omakustannusarvon suuruisen maksun. Voimassa olevien säännösten mukaan maksu on voinut olla porovahingoissa enintään 100 euroa. Muiden vahinkojen osalta maksun suuruutta ei ole rajoitettu. Kunnan perimä maksu ehdotetaan korvattavaksi takaisin korvauksen saajalle, jos vahinko korvataan. Porovahinkojen osalta maksun kunnalle suorittaa paliskunta. Voimassa olevien säännösten mukaan näitä vahingon arviointikustannuksia ei ole korvattu.

Maksuista arvioidaan syntyvän vuosina 2002? 2004 korvauksia saaneiden lukumäärän ja esimerkiksi 100 euron suuruisen maksun perusteella laskettuna noin 56 500? 74 100 euron lisäkustannus, joka pääosin suoritetaan paliskunnille myönnettävästä 12 §:n 2 momentissa tarkoitetusta määrarahasta. Määrarahatarve olisi arvioitua suurempi, jos maksu on suurempi kuin 100 euroa taikka jos

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta huolehtivat nykyisin maataloudelle ja porotaloudelle aiheutuneiden vahinkojen osalta kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset, metsävahinkojen osalta metsäkeskukset sekä henkilö- ja liikennevahinkojen osalta Valtiokonttori.

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevat muutoksenhakuasiat käsittelee nykyisin kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tekemien päätösten osalta asianomainen työvoima- ja elinkeinokeskus ja Valtiokonttorin tekemien päätösten osalta hallinto-oikeus. Hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa edelleen korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Metsäkeskusten antamista korvauspäätöksistä sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksen valitusasioissa antamista päätöksistä saa valittaa maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan ja valituslautakunnan päätöksestä edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista ja muutoksenhakua koskevat asiat ehdotetaan säilytettäväksi pääosiltaan nykyisten organisaatioiden hoidettavina. Ainoana muutoksena aiempaan olisi, että poliisin ja Valtiokonttorin ei enää tarvitsisi toimia tämän hin mukaisissa hirvieläinten ja suurpetojen aiheuttamia liikennevahinkoja koskevissa korvaamisasioissa.

Säädöstason muutoksen yhteydessä tehdyillä tekstিতarkistuksilla pyritään selkeyttämään säännöksiä ja samalla helpottamaan korvausasioiden käsittelyä sekä neuvontaa. Samaa tarkoitusta palvelee myös korvaus- ja muutoksenhakusäännösten kokoaminen samaan lakiin.

Ehdotetulla lailla selkeytettäisiin ja täsmennettäisiin viranomaisten velvollisuuksia riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen liittyvissä menettelyissä.

4.3 Vaikutukset kansalaisiin

Esitykseen sisältyvät ehdotukset perustuvat keskeisiltä osin voimassa olevan lainsäädännön mukaisille periaatteille. Voimassa olevan lainsäädännön mukaisiin säännöksiin on kui-

tenkin tehty merkittävänä muutosehdotuksena se, että viljelys-, eläin-, irtaimisto-, poro- ja metsävahinkojen korvaamisessa ei olisi enää 250 euron omavastuuta, vaan vahingot korvattaisiin ilman euromääräistä rajoitusta, jos vahinkojen yhteenlaskettu määrä korvauksen hakijaa kohti kalenterivuodessa olisi suurempi kuin 250 euroa. Lisäksi ehdotetaan, että suurpetovahinkoja koskevan maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista perittävät maksut korvattaisiin vahingon kärsijöille samoin periaattein kuin hirvieläinvahingoissa. Muutosten arvioidaan edistävän vahingon kärsijöiden tasapuolista kohtelua riippumatta siitä, mikä riistaeläinlaji on vahingon aiheuttanut.

Porovahingosta maksettavaa korvausta ehdotetaan muutettavaksi siten, että porovahingosta korvataan yli 1-vuotiaan poron tai erotuksessa siitosvasaksi jätetyn poron käypää arvoa vastaava määrä puolitoistakertaisena. Korvaus ehdotetaan maksettavaksi enintään käypään arvoon asti poronomistajalle tai, jos omistajaa ei tiedetä, paliskunnalle. Loppuosa korvauksesta maksettaisiin paliskunnalle. Ehdotettu muutos edistäisi vahingon kärsijöiden tasapuolista kohtelua riippumatta siitä, mistä vahinkotyyppistä on kysymys, sillä muissa vahinkotyypeissä korvausta suoritetaan enintään omaisuuden käypään arvoon asti. Paliskunnalle maksettavaa osuutta voitaisiin käyttää porovahinkojen arviointikustannuksiin, porovahinkojen estämistoimenpiteisiin sekä vahinkoilmoitusten ja vahinkohakemusten käsittelystä ja muistakin porovahingoista aiheutuviin menoihin.

Paliskunnalle maksettavalla ja edelleen poronomistajille jaettavalla vasahävikkikorvauksella voitaisiin kompensoida niitä aikaisemmin korvaamatta jääneitä menetyksiä, joita on aiheutunut suurpetojen aiheuttamien vahinkojen vuoksi kadoksiin jääneistä poronvasoista. Ehdotettu muutos parantaisi porovahinkoja kärsineiden tasapuolista kohtelua, sillä aiemmin korvauksia ovat saaneet vain ne, joiden poronvasoja on löydetty suurpetojen tappamina.

Ehdotuksilla selkeytettäisiin yksilöiden oikeusturvaa ja yhdenvertaisuutta täsmentämällä korvausasioiden vireillepanoon ja käsittelyyn sekä korvausten laskentaan liittyviä menettelyjä. Ehdotetun lain arvioidaan pa-

rantavan vahingonkärsijöiden mahdollisuuksia olla selvillä oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

Esityksellä ei olisi vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 22.9.2004 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää, miltä osin metsästyslain (615/1993) 87 §:ää ja sen nojalla annettuja asetuksia on tarpeen tarkistaa, jotta säännökset saadaan perustuslain 80 §:n edellyttämälle säädöstasolle. Työryhmän tuli tarkistaa myös metsästyslain 87 §:ssä tarkoitettujen korvausten myöntämis- ja maksamisperusteet sekä korvausten takaisin perimisen perusteet siten, että ne ovat mahdollisimman yhtenäiset kaikkien pykälässä tarkoitettujen korvauslajien osalta. Työryhmässä olivat edustettuina maa- ja metsätalousministeriön lisäksi valtiovarainministeriö, Metsästäjien keskusjärjestö, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Paliskuntain yhdistys ja Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry. Työryhmä luovutti hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksensa maa- ja metsätalousministeriölle 19.10.2005.

5.2 Lausunnot

Työryhmän laatimasta ehdotuksesta hallituksen esitykseksi laiksi riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ja laiksi metsästyslain 87 §:n muuttamisesta pyydet-

tiin lausunnot kauppa- ja teollisuusministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriön osastoilta ja erillisyyksiköiltä, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskukselta, luonnonvarainneuvostolta, eduskunnan oikeusasiamieheltä, tietosuojavaltuutetulta, Valtiokonttorilta, Metsäntutkimuslaitokselta, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskukselta, Metsähallitukselta, työvoima- ja elinkeinokeskuksilta, Metsästäjien keskusjärjestöltä, riistanhoitopiireiltä, Suomen Kuntaliitolta, ProAgria Maaseutukeskusten liitolta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund rf:ltä, Metsätalouden kehittämisskeskus Tapiolta, metsäkeskuksilta, Paliskuntain yhdistykseltä, Suomen Metsästäjiliitto ry:ltä, Suomen Metsästäjä- ja Kalastajaliitto ry:ltä, Suomen Kennelliitto ry:ltä, Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry:ltä, Suomen Lammasyhdistys ry:ltä, Puutarhaliitto ry:ltä, Suomen Kalankasvattajain Liitto ry:ltä, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:ltä, Kalatalouden keskusliitto ry:ltä, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolta, Liikennevakuutuskeskukselta, Autoliitto ry:ltä, Tiehallinnolta, Suomen suurpetoyhdistys ry:ltä, Suomen luonnonsuojeluliitto ry:ltä, Luonto-Liitto ry:ltä, Natur och Miljö rf:ltä ja Suomen WWF:ltä. Hallituksen esityksestä on lisäksi neuvoteltu Saamelaiskäräjien kanssa, minkä lisäksi kolttasaamelaisille on varattu tilaisuus lausunnon antamiseen.

Lausunnoissa on

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta

Yleistä

Ehdotettu laki riistaeläinten aiheuttamien

vahinkojen korvaamisesta vastaa asiasisällöltään pääpiirteissään metsästyslain 87 §:ää sekä sen nojalla annettua valtioneuvoston asetusta petoeläinvahinkojen korvaamisesta (277/2000) ja valtioneuvoston asetusta hirvieläinvahinkojen korvaamisesta (1162/2000). Mainittuihin asetuksiin ja niissä viitattuihin lakeihin sisältyvät korvauksen hake-

mista, myöntämistä, takaisin perimistä ja muutoksenhakemista koskevat säännökset ovat asiasisällöltään ja käsittelytavaltaan sellaisia, että niiden ottaminen samaan lakiin on lain soveltamisen kannalta sekä järkevää että tarkoituksenmukaista.

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Lain soveltamisalaan kuuluisivat ne perusteet ja menettelyt, joita noudatettaisiin myönnettäessä valtion talousarvioon otetuista määrärahoista varoja 2 §:ssä mainittujen kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran, metsäpeuran, karhun, suden, ahman ja ilveksen aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen.

Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan säädettäväksi siitä, että muunkin kuin 1 momentissa tarkoitettujen riistaeläimen aiheuttama vahinko korvataan talousarvioon otetuista määrärahoista ehdotetun lain mukaisesti. Tällaisina riistaeläinlajeina voisivat tulla kysymykseen esimerkiksi metsäkauris, euroopanmajava, kanadanmajava, halli ja itämeren norppa. Korvauksen myöntämisen edellytyksenä olisi näissä tapauksissa, että kysymyksessä on erittäin merkittävä vahinko, eikä sen syntymistä ole voitu ennalta estää. Erittäin merkittävänä vahinkona voitaisiin pitää esimerkiksi sellaista vahinkoa, jolla on vahingon kärsijän elinkeinon harjoittamiselle kohtuuttoman suuri merkitys. Lisäksi ainakin hylkeiden osalta korvausten myöntäminen edellyttäisi myös komission hyväksyntää.

Porojen aiheuttamat vahingot eivät kuuluisi lain soveltamisalaan, vaan niistä vastaisi edelleenkin asianomainen paliskunta siten kuin poronhoitolassa (848/1990) tarkemmin säädetään.

2 §. Määritelmät. Pykälässä määritellään lajeittain ne hirvieläimet ja suurpedot, joiden aiheuttamat vahingot pääsääntöisesti korvataan valtion talousarvioon otetuista määrärahoista. Lisäksi pykälässä määritellään arviointikustannukset, joihin sisällytettäisiin ainoastaan kunnan ja metsäkeskuksen perimät maksut maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista.

3 §. Hirvieläinvahingot. Pykälässä määritellään käsitteet viljelysvahinko, eläinvahin-

ko ja metsävahinko. Määritelmät kattavat liikennevahinkoja lukuun ottamatta, saman vahinkojen alan kuin voimassa oleva valtioneuvoston asetus hirvieläinvahinkojen korvaamisesta (1162/2000).

Liikennevahinkoja ei ehdoteta enää korvattavaksi riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 4 §:n nojalla hirvieläinten pyyntilupamaksuina kertyvistä varoista sen vuoksi, että rekisteröidyille ja katsastetuille ajoneuvoille on saatavissa edulliseen hintaan yksityiseltä vakuutussektorilta yhdistelmävakuutukseen sisältyvä vakuutusturva myös hirvieläinten aiheuttamien liikennevahinkojen varalta. Mainituille kuluneuvoille aiheutuneita hirvieläinvahinkoja ei sen vuoksi ole tarpeen korvata valtion talousarvion kautta. Muutosehdotuksella purettaisiin voimassa olevan korvausjärjestelmän ja yksityisen vakuutussektorin tarjoamien vakuutusten päällekkäisyys.

Liikenteessä aiheutunut henkilövahinko korvataan aina pakollisen liikennevakuutuksen kautta tai jos liikennevakuutus on lainminlyöty, Liikennevakuutuskeskuksen kautta. Tämän vuoksi liikenteessä aiheutuneita henkilövahinkojaakaan ei ehdoteta korvattavaksi pyyntilupamaksuina valtion talousarvioon kertyneistä varoista.

Viljelysvahinkona ehdotetaan korvattavaksi hirvieläimen pelto-, puutarha- ja taimistoviljelmälle sekä kootulle sadolle aiheuttamat vahingot ja eläinvahinkona hirvieläimen kotieläimille aiheuttamat vahingot. Hirvieläinvahinkojen korvaamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1162/2000) mukaan viljelysvahingot ja kotieläinvahingot sisältyvät maatalousvahinkoihin. Käsitteen tarkistus tältä osin ei aiheuta asiallista muutosta korvausasian käsittelyyn eikä korvattavan vahingon laajuuteen tai vahingonkorvauksen määrään. Asiallisesti kyse on ainoastaan käsitteiden yhtenäistämisestä suurpetovahinkoja koskevien määrittelyjen kanssa. Kootulla sadolla tarkoitettaisiin esimerkiksi säilörehua paaleissa, laakasiilossa tai aumassa, kuivaa heinää ladossa ja sokerijuurikasta aumoissa.

Metsävahinkona ehdotetaan korvattavaksi hirvieläimen metsälle ja metsänviljelyaineistolle aiheuttama vahinko. Hirvieläimen metsänviljelyaineistolle aiheuttamalla vahingolla

tarkoitettaisiin hirvieläimen syönnin tai tallaamisen aiheuttamaa vahinkoa taimitarhalla, välivarastossa tai metsävarastossa olevalle metsänviljelyaineistolle. Hirvieläimen metsälle aiheuttamalla vahingolla tarkoitettaisiin hirvieläimen syönnin, tallaamisen tai kuorimisen aiheuttamaa vahinkoa taimikolle tai sitä varttuneemmalle puustolle.

4 §. Suurpeto vahingot. Pykälässä määritellään käsitteet henkilö vahinko, viljelysvahinko, eläinvahinko, irtaimistovahinko ja porovahinko. Määritelmät vastaavat liikennevahinkoja lukuun ottamatta saman vahinkojen alan kuin voimassa oleva valtioneuvoston asetus petoeläinvahinkojen korvaamisesta (277/2000).

Henkilövahingolla tarkoitettaisiin suurpedon ihmiselle aiheuttamia vammoja ja tauteja (esim. rabies) sekä suurpedon aiheuttamasta ihmisen kuolemasta johtuvia menetyksiä.

Suurpetojen aiheuttamat liikennevahingot eivät enää sisältyisi valtion varoista korvattaviin vahinkoihin. Menettely vastaisi hirvieläinten aiheuttamien liikennevahinkojen korvaamiseen tehtyä ehdotusta. Vuosina 2002? 2004 on ollut vain yksi suurpedon aiheuttama korvaukseen johtanut vahinkotapaus. Siitä on maksettu korvausta 150 euroa. Tällä hetkellä ei ole olemassa suurpetojen aiheuttamien liikennevahinkojen varalle yksityiseltä vakuutussektorilta saatavaa vakuutusta. Toisaalta suurpetojen aiheuttamat vauriot rekisteröidyille ajoneuvoille sekä niihin liitetyille lisälaitteille voitaisiin edelleenkin korvata pykälän 4 kohdassa tarkoitettuna irtaimistovahinkona. Liikenteessä aiheutuvat henkilövahingot korvataan aina pakollisen liikennevakuutuksen kautta tai jos liikennevakuutus on laiminlyöty, Liikennevakuutuskeskuksen kautta. Tämän vuoksi liikenteessä aiheutuneita henkilövahinkoja ei ehdoteta korvattavaksi valtion talousarvion varoista.

Viljelysvahingolla tarkoitettaisiin suurpedon aiheuttamaa vahinkoa pelto-, puutarha- ja taimistoviljelmälle sekä kootulle sadolle.

Eläinvahingolla tarkoitettaisiin suurpedon kotieläimelle, viljellylle eläimelle ja hunajasadolle sekä eläintenpitoon käytetyille aidoil- le, rakennuksille ja muille vastaaville rakenteille aiheuttamaa vahinkoa. Kotieläimillä tarkoitettaisiin muun muassa nautoja, lampai-

ta, vuohia, hevosia, siipikarjaa ja koiria. Eläinvahinkoihin luettaisiin myös suurpetojen aiheuttamat vahingot poroille poronhoitoalueen ulkopuolella. Myös mehiläisten tarhaamiseen käytettävä kalusto korvattaisiin eläinvahinkona.

Irtaimistovahinkona on tarkoitus korvata metsästyslain 87 §:n edellyttämällä tavalla muunkin kuin viljelysvahinkoihin tai eläinvahinkoihin sisältyvälle elottomalle omaisuudelle aiheutuneet vahingot, jos vahinko on suurpedon aiheuttama.

Porovahingolla tarkoitettaisiin suurpedon poronhoitolaissa (848/1990) tarkoitettulla poronhoitoalueella aiheuttamaa vahinkoa porolle.

Suurpedot eivät aiheuta korvattavia metsävahinkoja. Metsävahinkojen korvaamista koskevia säännöksiä ei sen vuoksi ole tarpeen ulottaa suurpetoihin.

5 §. Korvauksen saajat Korvausten saajien piiri säilyisi pykälässä säädetyiltä osiltaan pääsääntöisesti voimassa olevien säännösten mukaisena. Pykälän 1 momentissa luetellaan ne henkilöt, yhtymät ja muut yhteisöt, jotka voisivat saada korvausta hirvieläinten aiheuttamista viljelys-, eläin- ja metsävahingoista. Korvauksen saajina voisivat pääsääntöisesti olla vain yksityiset viljelijät ja yksityiset maanomistajat sekä heidän kuolinpesänsä tai kuolinpesän osakkaiden muodostamat yhtymät. Voimassa olevan hirvieläinvahinkojen korvaamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1162/2000) 3 §:n mukaisesti korvauksen saajana voi olla myös yhteismetsän osakaskunta. Tätä ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvauksen saajana voisi olla yhteismetsän osakaskunta ainoastaan silloin, kun yhteismetsän osakkaiden osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa. Säännös vastaisi tämän jälkeen yhteismetsän osakaskunnan osalta kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) 2 §:n 2 momenttia. Korvauksen saajina voisivat lisäksi olla yksityisten viljelijöiden tai yksityisten maanomistajien perustamat yhtiöt tai yhtymät, joiden pääasiallisena tarkoituksena on maatilatalouden harjoittaminen.

Muille kuin edellä mainituille yhtiöille tai yhteisöille ei maksettaisi korvausta hir-

vieläinvahingon perusteella. Hirvieläinvahingona ei niin ollen korvattaisi esimerkiksi puutavarayhtiöille ja niihin verrattaville muille liikeyrityksille aiheutuvia vahinkoja. Korvauksen saaminen olisi näissä tapauksissa mahdollista ainoastaan asianomaiselle yritystoiminnalle otettujen vakuutusten tai yrityksen harjoittaman liiketoiminnan tuloksen kautta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädetäväksi korvauksensaajista silloin, kun vahingonaiheuttajana on suurpeto. Suurpetojen aiheuttamat henkilö-, viljelys-, eläin- ja irtaimistovahingot ehdotetaan korvattavaksi kaikille vahingon kärsijöille henkilöstä ja yritysmuodosta riippumatta.

Pykälän 3 momentin mukaan suurpetojen aiheuttamat porovahingot ehdotetaan korvattavaksi poronmistajalle ja paliskunnalle. Porovahinkojen korvaamisesta säädetään tarkemmin 12 §:ssä.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädetäväksi selvyiden vuoksi siitä, että valtiolle, kunnalle, seurakunnalle tai säätiölle ei korvattaisi riistaeläinten aiheuttamia vahinkoja lainkaan.

2 luku. Korvauksen myöntämisen perusteet

6 §. Korvauksen myöntämisen yleiset edellytykset. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädetäväksi siitä, että riistaeläimen aiheuttama vahinko korvattaisiin vain niissä rajoissa, kuin korvausten maksamiseen on osoitettu varoja valtion talousarviossa. Kun julkisten varojen käytön tulee olla perusteltua, ei kyseisiä varoja ole mahdollista käyttää minkä hyvänsä vahingon korvaamiseen. Tarkoituksena on, että varat hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvausten maksamiseen saataisiin valtion lukuun myytävistä hirvieläimistä sekä hirvieläinten metsästäjien riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 4 §:n mukaisesti valtiolle maksamista hirvieläinten pyyntilupamaksuista. Varat suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvausten maksamiseen saataisiin valtion varoista.

Pykälän 2 momentissa korvauksen saaminen ehdotetaan sidottavaksi siihen, että vahingon kärsijä on käytettävissään olevin koh-

tuullisin keinoin pyrkinyt estämään vahingon syntymisen tai sen laajenemisen. Lisäksi korvauksen saamisen edellytyksenä olisi, että vahingon kärsijä on tarjonnut vahingon kohteena olevaa kiinteistöä vahinkoa aiheuttaneen riistaeläimen metsästykseseen vahinkojen estämistarkoituksessa siten kuin metsästyslaissa säädetään. Vahinkoperusteisen korvauksen myöntämisen ja maksamisen edellytyksenä on yleisemminkin se, että omaisuuden omistaja pyrkii kaikkiin käytettävissään olevin kohtuullisin keinoin estämään omaisuutensa vahingoittumisen ja vahingon laajenemisen. Jos omistaja ei ole suorittanut välttämättömiä omaisuutensa turvaamistoimenpiteitä, ei hänellä yleisen oikeuskäsityksen mukaan ole myöskään oikeutta korvauksen saantiin, jos omaisuus vahingoittuu.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädetäväksi, että oikeutta korvauksen saantiin ei ole myöskään silloin, kun vahingon kärsijä on itse myötävaikuttanut vahingon syntymiseen tai sen laajenemiseen tai on kieltänyt muilta vahingon estämiseen tähtäävät kohtuulliset toimenpiteet.

Suurpetovahingon korvaamista ei voida edellyttää esimerkiksi silloin, kun vahingon kärsijä on huolimattomalla eläintenpidolla myötävaikuttanut vahingon syntymiseen. Sama seuraamus aiheutuisi, jos vahingon kärsijällä ei ole ollut eläinten pitämiseen alueella tai muutoin mahdollisesti tarvittavaa lupaa.

Hirvieläinvahingon korvaamista ei voida edellyttää esimerkiksi silloin, kun vahingon kärsijä kieltää aitaamasta taimikkoa tai muuta aluetta tai asettamasta karkotteita alueille, joissa hirvet säännöllisesti oleilevat ja aiheuttavat vahinkoja taimikoille.

7 §. Korvauksen määrä. Pykälässä ehdotetaan säädetäväksi niistä peruseriaateista, joita ehdotetussa laissa tarkoitettujen vahinkojen korvaamisessa on yleisesti noudatettava.

Pykälän 1 momentin mukaan riistaeläimen aiheuttamaksi todettu vahinko korvataan ilman euromääräistä rajoitusta, jos korvauksen hakijalle aiheutuneiden tässä laissa tarkoitettujen vahinkojen yhteenlaskettu määrä kalenterivuotta kohti on enemmän kuin 250 euroa. Voimassa olevien säännösten mukaan korva-

usta on suoritettu vain siltä osin kuin vahingon määrä on ollut suurempi kuin 250 euroa. Vahingon luonteesta johtuen euromääräistä rajoitusta ei edelleenkään ehdoteta säädettäväksi suurpetojen aiheuttamien henkilövahinkojen osalta, vaan ne korvattaisiin vahingon suuruudesta riippumatta samalla tavoin kuin tähänkin asti. Vastaava säännös sisältyy ennestään petoeläinvahinkojen korvaamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (277/2000) 20 §:ään.

Vahinkojen korvaamisen lähtökohtana voidaan pitää sitä, että korvattavaa vahinkoa on ainoastaan sellainen vahinko, joka on asianmukaisesti todettu riistaeläimen aiheuttamaksi ja vahingon määrä on viranomaisen tai virkavastuulla toimivan asiantuntijan arvioima. Korvauksen saaminen edellyttää sen vuoksi, että vahinko on todettu riistaeläimen aiheuttamaksi ja että korvauksen hakijalle aiheutuneiden vahinkojen yhteenlaskettu määrä on enemmän kuin 250 euroa kalenterivuotta kohden.

Voimassa olevien säännösten mukaan kaikkein pienimpiä vuotuiselta kokonaismäärältään enintään 250 euron suuruisia viljelys-, eläin-, irtaimisto-, poro- ja metsävahinkoja ei ole korvattu. Syynä tähän on ollut se, että pienimpien vahinkojen osalta arviointikustannukset (mukaan lukien arviomiehen palkkio, matkakulut ja päivärahat) muodostavat menoerän, joka helposti ylittää varsinaisen vahingon määrän. Kun erityisesti hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen on käytettävissä vain rajallinen määrä pyyntilupamaksuina valtion talousarvioon kertyviä varoja, on vahinkojen korvaaminen rajoitettava sellaisten vahinkojen kompensoimiseen, joilla on todellista merkitystä vahingon kärsijän taloudelle.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi korvauksen määrälle yleinen rajoitus, jonka mukaan korvauksen enimmäismäärä ei saa ylittää vahingoittuneen omaisuuden käypää arvoa. Omaisuuden käypää arvoa käytetään yleisesti korvattavan vahingon ylärajana muidenkin kuin tässä laissa tarkoitettujen vahinkojen korvaamisessa.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi vahingon arvioinnista aiheutuvien kustannusten korvaamisesta. Jos vahinko

korvataan, korvataan samalla myös korvauksen hakijan, lukuun ottamatta paliskunnan, maksamat vahingon selvittämisen kannalta kohtuulliset vahingon arviointikustannukset. Arviointikustannuksilla tarkoitettaisiin kunnan tai metsäkeskuksen perimää maksua maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista. Maksun määräytymisen perusteista säädetään tarkemmin 45 §:ssä. Voimassa olevien säännösten mukaan korvauksen hakijan maksamat arviointikustannukset on korvattu hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen osalta, mutta suurpetojen aiheuttamien vahinkojen osalta niitä ei ole korvattu. Vahinkojen arviointikustannusten korvaamisen osalta on perustuslain säännökset ja erityisesti kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteet otettava huomioon ja vahinkojen arviointikustannukset korvattava kummankin vahinkoryhmän osalta samalla tavoin ja samoin perustein. Korvausjärjestelmää ehdotetaan arviointikustannusten osalta tarkistettavaksi siten, että korvattaviin suurpetovahinkoihin lisättäisiin korvauksen hakijan, lukuun ottamatta paliskunnan, maksamat vahinkojen arvioinnista aiheutuvat vahingon selvittämisen kannalta kohtuulliset kustannukset niissä tapauksissa, joissa vahinkojen yhteenlaskettu määrä kalenterivuodessa nousee yli 250 euron rajan korvauksen hakijaa kohti. Hirvieläinvahinkojen osalta arviointikustannukset on vastaavissa vahinkotilanteissa korvattu aikaisemminkin.

Riistaeläinten aiheuttamista vahingoista jätettäisiin 1 momentin mukaan korvaamatta vähäisiksi katsottavat vahingot eli sellaiset vahingot, joiden yhteenlaskettu määrä korvauksen hakijaa kohti on enintään 250 euroa kalenterivuodessa. Jos vahingot jäävät korvaamatta, ei niiden osalta korvattaisi myöskään arviointikustannuksia. Selvästi aiheettomia arviointikustannuksia ei korvattaisi, vaikka vahinko olisi sanottua suurempikin. Menettely vastaisi voimassa olevia säännöksiä.

Pykälän 4 momentti sisältää viittauksen 12 §:n 2 momenttiin, jossa säädettäisiin porovahinkojen arviointikustannusten korvaamisesta.

8 §. Korvauksen vähentäminen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä,

että maksettavan korvauksen määrää laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon muun lainsäädännön tai vakuutuksen perusteella vahinkotapahtumasta saatava korvaus. Menettely vastaisi voimassa olevia säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin korvauksen vähentämisestä niissä tilanteissa, joita noudatettaisiin viljelysvahinkojen, eläinvahinkojen, porovahinkojen ja metsävahinkojen osalta.

9 §. Viljelysvahinkojen korvaaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi riistaeläinten aiheuttamien viljelysvahinkojen korvaamisen perusteista voimassa olevia valtioneuvoston asetuksia (1162/2000 ja 277/2000) vastaavalla tavalla. Pykälän 1 momentin mukaan korvattavuuden yläraja olisi vahingoittuneen omaisuuden käypä arvo, josta vähennettäisiin säästyneet sadonkorjuu- ja muut kustannukset. Korvausta ei maksettaisi riistapelloille aiheutuneista vahingoista.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että viljelysvahingosta maksettava korvaus laskettaisiin samoin perustein kuin satovahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (1214/2000) säädetään satovahinkojen korvaamisesta.

Pykälän 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tarvittaessa niiden viljelyskasvien yksikköhinnoista ja normisadoista, joista ei ole säädetty satovahinkojen korvaamisesta annetun lain nojalla. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin myös puutarha- ja taimitarhakasvien korvaamisessa käytettävistä käyvistä arvoista.

10 §. Eläinvahinkojen korvaaminen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että riistaeläimen kotieläimelle ja muulle eläimelle aiheuttamasta vahingosta voitaisiin korvata enintään eläinlääkintäkustannuksia ja menetetyt tuoton arvoa vastaava määrä eläimen käypään arvoon asti. Eläinlääkintäkustannuksilla tarkoitettaisiin eläinlääkärin palkkiota ja lääkekuluja. Korvausta vähennettäisiin kuitenkin sillä määrällä, jolla eläin voitaisiin käyttää hyödyksi. Muulle eläimelle aiheutuneena vahinkona voitaisiin pitää esimerkiksi lihantuotantotarkoituksessa pidettävälle riistaeläimelle aiheutunutta vahinkoa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säadet-

täväksi, että eläinvahinkojen korvaamisessa käytettävät käyvät arvot vahvistettaisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

11 §. Eräiden eläinvahinkojen korvaaminen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi suurpetojen eläintenpitoon käytettyille aidoille, rakennuksille ja muille vastaaville rakenteille aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta vastaavalla tavalla kuin petoeläinvahinkojen korvaamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (277/2000) 10 §:n 3 momentissa säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan suurpedon koiralle aiheuttama vahinko voitaisiin korvata vain, jos koira on ollut valvotuissa olosuhteissa omistajan tai haltijan pihassa, puutarhassa tai muutoin sille tarkoitettussa tilassa tai sitä on vahingon sattuesssa valvotuissa olosuhteissa käytetty metsästykseseen, paimenukseen, vartiointiin taikka muuhun niihin verrattavaan tehtävään. Valvotuilla olosuhteilla korostettaisiin koiran omistajan tai haltijan vastuuta koiran asianmukaisessa pidossa ja käytössä. Valvotuissa olosuhteissa vaatimuksen täyttymisenä voitaisiin pitää esimerkiksi tilannetta, jossa koiran omistaja tai haltija yrittää saada koiransa kytketyksi metsästyksen jälkitilanteessa. Sen sijaan tilanteessa, jossa koira pidetään heitteillä, hylättynä tai irrallaan vastoin metsästyslain säännöksiä, velvoitteen ei katsottaisi täyttyvän.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että koiralle aiheutunutta vahinkoa ei edelleenkään korvattaisi silloin, kun koira vahingoittuu suurpetopyynnin yhteydessä tai mikäli vahinko on hirvieläimen aiheuttama.

Pykälän 4 momentin mukaan myöskään riistanhoidollisessa tarkoituksessa pidetyille eläimille aiheutuneita vahinkoja ei korvattaisi.

12 §. Porovahinkojen korvaaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi porovahinkojen korvaamisen perusteista. Pykälän 1 momentin mukaan porovahingosta voitaisiin korvata enintään suurpedon tappaman tai suurpetovahingon takia lopetetun yli 1-vuotiaan poron tai erotuksessa siitosvasaksi jätetyn poron käypää arvoa vastaava määrä puolitoistakertaisena. Korvausta vähennettäisiin kuitenkin sillä määrällä, jolla poroa voitaisiin käyttää hyödyksi. Koska poroerotuk-

set tapahtuvat eri aikoina eri puolilla poronhoitoaluetta, on tarpeen määritellä, että erotuksessa jätetyllä siitosvasalla tarkoitettaisiin saman vuoden poronvasaa joulukuun alusta alkaen riippumatta siitä, onko erotusta vielä pidetty. Tämä määritelmä selkeyttää osaltaan pykälän 2 momentissa tarkoitettua vasahävikikorvausta koskevan ajanjakson määrittelyä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että porovahingosta maksettava korvaus maksettaisiin enintään käypään arvoon asti poronmistajalle tai, jos poronmistajaa ei tiedetä, paliskunnalle. Loppuosa puolitoistakertaisesta korvauksesta eli 1/3 maksettaisiin paliskunnalle. Poronmistajalle maksettava korvaus olisi ehdotetun muutoksen jälkeen saman periaatteen mukainen kuin muissa vahinkotyypeissä, joissa korvausta voidaan maksaa enintään omaisuuden käypään arvoon asti. Lisäksi paliskunnalle voitaisiin maksaa 1 momentissa säädetyin lisäksi vasonnan ja marraskuun viimeisen päivän väliseltä ajalta laskennallisin perustein määräytyvää vasahävikikorvausta suurpetojen aiheuttamien vahinkojen vuoksi kadoksiin jääneistä poronvasoista. Paliskunta jakaisi vasahävikikorvauksen paliskunnan alueen poronmistajille. Vasahävikki on jäänyt tähän saakka käytännössä korvaamatta, sillä suurpetojen tappamia kaikkia poronvasoja on ollut mahdotonta löytää. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tuottamien uusien tutkimustulosten mukaan tätä vasahävikkiä voidaan arvioida aikaisempaa tarkemmin. Vasahävikikorvaus perustuisi poronlihan tuottajahintaan, poronhoitoalueelle arvioituun vasontaprosenttiin sekä paliskunnan alueen vaadintien määrään ja paliskunnan alueelle arvioituun suurpetojen aiheuttamaan vasahävikkiprosenttiin vasonnan ja marraskuun viimeisen päivän välisenä aikana.

Pykälän 3 momentin mukaan vasahävikikorvauksen laskennassa käytettävä poronlihan tuottajahinta ja poronhoitoalueelle arvioitu vasontaprosentti sekä paliskuntakohtaiset vaadintien määrät ja vasakuolleisuusprosentit vahvistettaisiin vuosittain maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen julkaisemien pitkäaikaisiin seurantoihin perustuvien tutkimustulosten perusteella on arvioitavissa,

että poronhoitoalueelle arvioituna vasontaprosenttina voitaisiin käyttää 75 prosenttia vaadintien määrästä. Lisäksi Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tuottamien suurpetokanta-arvioiden ja aiemmin korvattujen porovahinkojen perusteella paliskunnat on mahdollista ryhmittää esimerkiksi viiteen suurpetotiheysluokkaan suurpetojen runsauden ja suurpetojen porotaloudelle aiheuttaman vahinkoriskin perusteella. Näissä viidesä luokassa voitaisiin käyttää Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen vuosina 1997-2004 suorittamien vasakuolleisuustutkimusten perusteella esimerkiksi 1 %:n, 3 %:n, 5 %:n, 7 %:n ja 10 %:n vasakuolleisuusprosentteja. Tämän jälkeen kunkin paliskunnan osalta laskettaisiin paliskunnan vaatimien määrän perusteella sekä käyttäen poronhoitoalueelle arvioitua vasontaprosenttia ja kyseisen luokan vasakuolleisuusprosenttia kyseisen paliskunnan vasahävikki. Paliskunnan vaadintien määränä käytettäisiin poronhoitoalassa tarkoitettua viimeksi vahvistetusta poroluettelosta saatavaa vaadintien määrää. Vasan laskennallinen arvo määritettäisiin poronlihan tuottajahinnan perusteella, joka laskettaisiin kolmen viimeksi kuluneen poronhoitovuoden tuottajahintojen keskiarvona. Vuoden 2004 tietojen perusteella laskettuna vasahävikikorvausta tulisi maksettavaksi noin 470 000 euroa. Edellä kuvattuun laskentamalliin liittyviä parametreja tarkennetaan uusien vasontaprosenttia ja vasakuolleisuusprosentteja koskevien tutkimustulosten sekä vaadintien määrän ja poronlihan tuottajahinnan muutosten perusteella.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksella vahvistettaisiin porojen käyvät arvot porolajeittain vähintään viiden vuoden välein. Tällä hetkellä voimassa olevat käyvät arvot eroavat jossain määrin Liikennevakuutuskeskuksen porokolareissa käyttämistä korvausarvoista. Käypä arvo määritettäisiin porolajin keskimääräisen painon ja porolajikohtaisen siitoskertoimen sekä poronlihan tuottajahinnan perusteella. Poronlihan tuottajahinta laskettaisiin kolmen viimeksi kuluneen poronhoitovuoden tuottajahintojen keskiarvona.

13 §. Irtaimistovahinkojen korvaaminen. Pykälä sisältää perusteet suurpetojen aiheuttamien irtaimistovahinkojen korvaamiselle. Vahingosta voitaisiin korvata enintään se arvo, mikä irtaimistolla oli vahingon tapahtuessa. Säännös vastaa petoeläinvahinkojen korvaamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (277/2000) 12 §:ssä säädettyä.

14 §. Metsävahinkojen korvaaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hirvieläinten aiheuttamien metsävahinkojen korvaamisen perusteista. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan metsävahinkojen korvattavuutta rajoitettavaksi siten, että metsänviljelyaineiston, taimikon tai sitä varttuneemman puuston arvon aleneminen voitaisiin korvata vain, jos arvo on alentunut hirvieläinvahingon johdosta merkittävästi. Lisäksi voitaisiin korvata ne taloudelliset menetykset, jotka aiheutuvat vahinkoalueen välttämättömästä täydennysviljelystä tai uudelleen metsityksestä.

Pykälän 2 momentissa on määritelty se, milloin metsänviljelyaineiston katsotaan vahingoittuneen merkittävästi.

Pykälän 3 momentissa on määritelty se, milloin taimikon ja sitä varttuneemman puuston katsotaan vahingoittuneen merkittävästi.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että korvausta ei makseta hirvieläimen taimikolle aiheuttamasta vahingosta, jos taimikko ei ollut metsälaissa (1096/1996) tarkoitettulla tavalla kasvatuskelpoinen vahingon sattuessa. Täsmälliset metsälain mukaiset taimikon arviointiperusteet sisältyvät metsälain soveltamisesta annettuun maa- ja metsätalousministeriön päätökseen (224/1997).

Määritellyt vastaavat hirvieläinvahinkojen korvaamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1162/2000) 16 §:ssä säädettyä.

15 §. Metsänviljelyaineiston korvaaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi metsänviljelyaineistolle aiheutuneen vahingon korvaamisesta. Vahingosta voitaisiin korvata enintään metsänviljelyaineiston käypää arvoa vastaava määrä vähennettynä säästyneillä nosto-, varastointi- ja muilla kustannuksilla.

16 §. Taimikon ja sitä varttuneemman puuston korvaaminen. Pykälä sisältää perusteet taimikolle ja sitä varttuneemmalle puustolle aiheutuneen vahingon määrittämisessä

ja laskemisessa käytettävistä tekijöistä sekä vahingon suuruuden laskennasta. Säännös vastaisi hirvieläinvahinkojen korvaamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1162/2000) säädettyä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan vahingon määrää laskettaessa otettavaksi huomioon yksittäisille puille aiheutuneiden erilaisten vaurioiden suuruus. Vahingoittuneeksi katsottaisiin kasvatettaviksi tarkoitetut kokonaan tuhoutuneet puut ja ne puut, joiden kasvu tai laatu on vaurioiden johdosta pysyvästi alentunut. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi niistä vahinkoaluetta koskevista tekijöistä, jotka otettaisiin huomioon vahingon määrittämisessä. Tällaisia tekijöitä olisivat vahinkoalueen maantieteellinen sijainti ja pinta-ala, taimien tai puiden lukumäärä ja keskipituus ennen vahinkoa ja vahingoittuneiden taimien tai puiden lukumäärä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, miten taimikolle ja sitä varttuneemmalle puustolle aiheutuneiden vahinkojen suuruus laskettaisiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin korvauksen vähentämisestä tilanteissa, joissa vahinkoalalle on sattunut hirvieläinten aiheuttamia vahinkoja lyhyin väliajoin. Tällöin olisi korvausta vähentävänä seikkana otettava huomioon samalle vahinkoalalle korvauksen hakemista edeltävän kolmen vuoden aikana taimikon tai sitä varttuneemman puuston arvon merkittävästä alenemisesta maksetut korvaukset. Säännöksellä pyritäisiin varmistamaan, ettei saman vahingon perusteella voisi hakea tai saada päällekkäisiä korvauksia useasta eri lähteestä eikä muutoinkaan perusteetonta etua. Vähennystä ei kuitenkaan tehtäisi, jos vahinkoalalle on edellisen vahingon jälkeen tehty täydennysviljely tai uudelleen viljely. Vähennystä ei myöskään tehtäisi, jos vahinkoalalle on edellisen vahingon jälkeen syntynyt luontaisesti täydennysviljelyä tai uudelleen viljelyä vastaava määrä kehityskelpoisia taimia taikka uudet vahingot kohdistuvat pääasiassa taimiin tai puihin, jotka ovat edellisen vahingon jälkeen olleet vahingoittumattomia. Menettely vastaisi voimassa olevia säännöksiä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että korvausten laskennassa käytettävät las-

kentakaavat vahvistettaisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Voimassa olevien säännösten mukaan laskentakaavat on vahvistettu maa- ja metsätalousministeriön määräyksellä (Dnro 1218/621/2001).

17 §. Täydennysviljelyn tai uudelleen metsityksen korvaaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, miten vahinkoalan välttämättömästä täydennysviljelystä tai uudelleen metsityksestä aiheutuvat kustannukset korvattaisiin. Korvauksen laskemisessa otettaisiin huomioon ne kustannukset, jotka aiheutuvat metsänviljelyaineiston hankkimisesta, viljelytoimenpiteen tai uudistumisen edellyttämästä suunnittelusta, työnjohdosta ja työstä. Kustannusten määrittämisessä sovellettaisiin kestävän metsätalouden rahoituksesta annettua lakia (1094/1996).

18 §. Henkilövahinkojen korvaaminen. Pykälään ehdotetaan otettavaksi suurpetojen aiheuttamien henkilövahinkojen korvaamisperusteista viittaussäännös vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 2, 4 ja 7 luvun 3 §:n säännöksiin. Vastaava säännös sisältyy petoeläinvahinkojen korvaamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (277/2000) 7 §:n 1 momenttiin.

19 §. Tarkemmat säännökset varojen käytöstä. Suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen käytettävien varojen määrä on eduskunnan päätettävissä. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen osalta eduskunnan päätösvalta on rajoitetumpi, sillä riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 6 §:n mukaan pyyntilupamaksuista kertyvät varat on käytettävä ensisijaisesti hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta aiheutuviin menoihin. Lisäksi varoja voidaan käyttää hirvieläinkantojen seurannasta ja hirvieläinten tutkimuksesta aiheutuviin menoihin. Eduskunnalla on kuitenkin mahdollisuus antaa tältäkin osin ohjausta varojen käytöstä. Jos korvausvarojen valtion talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja niihin liittyvistä tarpeellisista ehdoista on tarpeen antaa ehdotettua lakia tarkempia säännöksiä, ne ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetuksella.

3 luku. Vahingon ilmoittaminen ja arviointi

20 §. Vahingosta ilmoittaminen. Pykälä sisältää säännökset siitä, mille viranomaiselle ja miten riistaeläinvahingoista ilmoitetaan. Ehdotetut ilmoitusmenettelyt ovat pääsääntöisesti petoeläin- ja hirvieläinvahinkojen korvaamisesta annettujen valtioneuvoston asetusten (277/2000) ja (1162/2000) mukaisia.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että riistaeläimen aiheuttamasta vahingosta on tehtävä viipymättä vahinkoilmoitus vahingon havaitsemisen jälkeen, mikäli vahingon perusteella aiotaan hakea korvausta valtion varoista. Vahinkoilmoituksen ripeä tekeminen edesauttaa maastotarkastuksessa sen toteamista, mikä on ollut vahingon aiheuttaja. Jos vahingon syntymisajankohdasta on kulunut pitkä aika, eikä vahingon aiheuttaja ole luotettavasti todettavissa, ei korvauksen maksamiselle ole sen vuoksi välttämättä edellytyksiä. Porovahingoissa vahinkoilmoituksen tekisi paliskunta. Voimassa olevien säännösten mukaan poronomistaja on voinut ilmoittaa vahingosta suoraan kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle, jos porot eivät ole olleet paliskunnan hoidossa. Ehdotetulla muutoksella parannettaisiin paliskunnan tiedonsaantia alueellaan tapahtuneista porovahingoista sekä helpotettaisiin poronmistajien toimintaa korvausasian vireillepanossa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, kenelle vahinkoilmoitus on tehtävä. Vahinkoilmoitus tehdään pääsääntöisesti sille, joka vahingonkorvausasian ensikädessä ratkaisee. Pääsäännöstä poiketen vahinkoilmoitus tehdään henkilövahinkojen osalta kuitenkin vahinkopaikkakunnan poliisille, joka kykenee paikallisena viranomaisena parhaiten toteamaan tapahtuneen vahingon ja laatimaan siitä korvauksen myöntämisessä ja maksamisessa tarvittavat asianmukaiset poliisitutkinta-asiakirjat.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä tiedoista, jotka vahinkoilmoituksessa tulee antaa. Tiedot ovat tarpeelliset asian selvittämisen kannalta. Lisäksi asian käsittely ja tilastotietojen kerääminen edellyttävät riittävien tietojen saamista maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen (TIKE), Valtiokonttorin ja metsäkeskusten

tietojärjestelmiin. Tietojen keräämisellä pyrittäisiin myös siihen, että aiheutuneiden vahinkojen määrästä ja vahinkotyypeistä saataisiin nykyistä parempi kokonaiskäsitys.

21 §. Maastotarkastuksen järjestäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maastotarkastuksen järjestämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen järjestää tarvittavat viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahinkojen maastotarkastukset. Maastotarkastus järjestetään viipymättä sen jälkeen, kun kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen on saanut vahingosta tiedon. Maastotarkastuksen ripeä järjestäminen edesauttaa sen toteamista, mikä on ollut vahingon aiheuttaja. Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten tehtävät säilyisivät tältä osin ennallaan.

Pykälän 2 momentin mukaan metsävahinkojen osalta vastaava maastotarkastuksen järjestämisvelvollisuus olisi alueellisesti toimivaltaisella metsäkeskuksella. Säännös ei tuo uusia tehtäviä metsäkeskuksille. Maastotarkastuksen osalta säännös asettaa kuitenkin metsäkeskukselle ehdottoman velvollisuuden maastotarkastusten pitämiseen.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että maastotarkastuksen teknisestä järjestämisestä ja maastotarkastuksen tarpeellisuudesta säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

22 §. Maastotarkastuksesta ilmoittaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maastotarkastuksesta ilmoittamisesta. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että vahingon kärsijälle sekä riistanhoitoyhdistyksen edustajalle olisi ilmoitettava hyvässä ajoin etukäteen maastotarkastuksesta. Lisäksi vahinkoa kärsineellä ja riistanhoitoyhdistyksen edustajalla olisi oikeus olla läsnä maastotarkastuksessa sekä oikeus liittää maastotarkastuksesta laadittuun arviokirjaan käsityksensä vahingosta. Säännöksellä pyritäisiin varmistamaan, että vahingon kärsijä ja riistanhoitoyhdistyksen edustaja olisivat tietoisia maastotarkastuksen järjestämisajankohdasta ja että he voisivat varautua maastotarkastukseen osallistumiseen. Menettely vastaa voimassa olevia säännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan vastaavaa

menettelyä noudatettaisiin porovahingoissa myös paliskunnan edustajan osalta.

23-25 §. Viljelysvahinkojen, eläinvahinkojen, irtaimistovahinkojen, porovahinkojen ja metsävahinkojen toteaminen ja arviointi. Pykälissä ehdotetaan säädettäväksi arvioinnin suorittamiseen toimivaltaisista viranomaisista ja muista arviointia suorittavista henkilöistä. Säännökset vastaavat pääosin voimassa olevien valtioneuvoston asetusten toimivaltasäännöksiä.

23 §:n 1 momentissa säädettäisiin kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen velvollisuudesta todeta ja arvioida viljelysvahingot. Arvioinneissa noudatettaisiin satovahinkojen korvaamisesta annetun lain mukaisia menettelyjä. Satovahinkolain mukaan kunta saa käyttää neuvontajärjestöjä apuna satovahinkojen arvioimisessa. Asiantuntija-avusta voidaan neuvontajärjestöille maksaa korvausta valtion talousarviossa satovahinkokorvauksiin osoitetuista määrärahoista maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettävien perusteiden. Tätä menettelyä ei kuitenkaan sovellettaisi riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen osalta, koska riistaeläimet eivät toistaiseksi ole aiheuttaneet niin laajoja viljelysvahinkoja, etteikö kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset olisi ehtineet niitä tarkastaa. Tästä syystä myöskään asiantuntija-avusta aiheutuvia kustannuksia ei korvattaisi riistaeläinvahinkoihin osoitetuista määrärahoista.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, miten toimitaan tilanteessa, jossa viljelysvahinko on tapahtunut muussa kuin vahingon kärsijän kotikunnassa. Menettelynä olisi se, että arvioinnin suorittajan eli vahinkopaikkakunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tulee lähettää vahinkoilmoitus ja arviokirja vahingon kärsijän kotikunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle korvauspäätöksen tekemistä varten.

24 §:ssä säädetään eläin-, irtaimisto- ja porovahinkojen toteamisesta ja arvioinnista. Riistaeläinten aiheuttamat eläin-, irtaimisto- ja porovahingot toteaa ja arvioi vahinkopaikkakunnan maaseutuelinkeinoviranomainen. Riistaeläinten aiheuttamia eläin- ja irtaimistovahinkoja tapahtuu vuosittain suhteellisen vähän. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiset ovat ehtineet tarkastaa ja arvioida myös

nämä vahingot.

Poronhoitoalueella tapahtuneiden porovahinkojen osalta tilanne on toinen. Pitkät etäisyydet huomioon ottaen kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisilla ei ole resursseja käydä jokaisella vahinkopaikalla, jossa suurpetojen aiheuttamia porovahinkoja on tapahtunut. Tästä syystä ei ole tarkoituksenmukaista edellyttää, että kunnat suorittaisivat itse kaikki tarvittavat porovahinkojen maastotarkastukset. Tämän vuoksi porovahinkojen toteaminen ja arviointi ehdotetaan järjestettäväksi siten, että kunnat voisivat tarvittaessa käyttää apuna porovahinkojen toteamisessa ja arvioinnissa esteettömiä asiantuntijoita. Tarkoituksena on, että kunta voisi antaa porovahingon toteamisen ja arvioinnin tekemisen ainoastaan sellaisen ulkopuolisen asiantuntijan tehtäväksi, jolla se katsoo olevan vahingon toteamisessa ja arvioinnissa tarvittavat tiedolliset ja taidolliset edellytykset.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi vastaavalla tavalla kuin viljelysvahingoissa, että arvioinnin suorittajan eli kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tulee lähettää vahinkoilmoitus ja arviokirja vahingon kärsijän kotikunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle korvauspäätöksen tekemistä varten niissä tapauksissa, joissa vahinko on tapahtunut muussa kuin vahingon kärsijän kotikunnassa.

25 §:ssä säädetään metsävahinkojen toteamisesta ja arvioinnista. Pykälän 1 momentin mukaan metsävahinkojen toteamisen ja arvioinnin suorittaa vahinkopaikkakunnalla toimivaltainen metsäkeskus. Metsäkeskus voisi tarvittaessa käyttää vahingon toteamisessa ja arvioinnissa apuna hyväksymäänsä esteetöntä asiantuntijaa. Tarkoituksena on, että metsäkeskus voisi antaa vahingon toteamisen ja arvioinnin tekemisen ainoastaan sellaisen ulkopuolisen asiantuntijan tehtäväksi, jolla se katsoo olevan vahingon toteamisessa ja arvioinnissa tarvittavat tiedolliset ja taidolliset edellytykset. Vahingon arvioinnille ehdotetaan asetettavaksi lyhyehkö määräaika sen vuoksi, että vahingon aiheuttajaa ei ole mahdollista maastotarkastuksessa selvittää enää muutaman vuoden kuluttua. Tällä pyritään erityisesti siihen, että esimerkiksi jänisten, myyrrien ja eräiden hyönteislajien aiheuttamat

vahingot voitaisiin eritellä luotettavasti ehdotettavan korvaamisjärjestelmän ulkopuolelle. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan sen vuoksi, että vahinko olisi arvioitava viimeistään kolmen vuoden kuluessa vahingon syntymisestä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että metsäkeskuksen toimihenkilö ja metsäkeskuksen hyväksymä asiantuntija toimivat arvioinneissa samalla vastuulla kuin virkamiehet. Virkamiesvastuu merkitsee sekä metsäkeskuksen että kunnan hyväksymän asiantuntijan kuin myös metsäkeskuksen toimihenkilöiden osalta sitä, että mainittujen henkilöiden tulee olla vahingonkärsijästä täysin riippumattomia, esteettömiä henkilöitä. Metsäkeskuksen toimihenkilöt, metsäkeskuksen hyväksymät asiantuntijat ja kunnan hyväksymät asiantuntijat ovat lisäksi saman huolellisuusvelvoitteen sekä vahingonkorvausvelvollisuuden alaisia kuin virkamiehet. Heitä koskevat myös samat rangaistussäännökset kuin virkamiehiä heidän virkatehtävissään tekemistä rikkomuksista.

Kaikista vahingon arvioinneista on laadittava maa- ja metsätalousministeriön vahvistaman kaavan mukainen arviokirja.

26 §. Henkilövahinkojen toteaminen ja arviointi. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että henkilövahinkojen osalta suurpedon aiheuttaman vahingon toteaa vahinkopaikalla poliisiviranomainen, joka tekee siitä myös poliisitutkinnan ja poliisi-ilmoituksen.

Pykälän 3 momentin mukaan henkilövahingon laadun ja vaikeusasteen määrittelee vahingoittunutta henkilöä hoitava lääkäri.

27 §. Säännökset arviointimenettelystä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että maa- ja metsätalousministeriö voi tarvittaessa antaa asetuksella tarkempia säännöksiä vahinkojen toteamisessa ja arvioinnissa noudatettavan menettelyn yksityiskohdista. Tarvitta yksityiskohtaisten säännösten antamiseen on esimerkiksi metsävahinkojen laajuuden ja yksittäisen puun tai taimen kärsimän vaurion määrittelyn osalta. Tällä hetkellä näistä menettelyistä säädetään maa- ja metsätalousministeriön määräyksillä (Dnro 2410/723/2001 ja Dnro 1218/621/2001).

4 luku. Korvauksen hakeminen ja maksaminen

28 §. Korvaushakemus. Korvaushakemuksen sisältöä ja siihen liitettäviä liitteitä koskevat säännökset sisältyvät 28 §:ään. Korvausta haettaisiin kirjallisesti omakätisesti allekirjoitetulla korvaushakemuksella. Porvahingoissa hakemuksen voisi allekirjoittaa myös paliskunta poronomistajan valtuutuksella.

29 §. Hakemuslomakkeet. Pykälä sisältää hakemuslomakkeiden saatavuutta koskevat säännökset. Hakemuslomakkeita on saatavissa Valtiokonttorista, metsäkeskuksista ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisilta. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön vahvistamia hakemuslomakkeita saa pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohdissa tarkoitettujen vahinkojen osalta maa- ja metsätalousministeriön internet-sivuilta.

30 §. Hakemusten jättäminen. Pykälässä säädetään korvausten hakuajoista ja hakemuksen oikeassa ajassa jättämisestä. Korvaushakemukset on pääsääntöisesti jätettävä pykälässä säädettyissä määräaajoissa korvauksen myöntävälle viranomaiselle ja metsävahinkojen osalta metsäkeskukselle. Porvahingoissa korvaushakemus on toimitettava paliskunnan kautta poronomistajan kotikunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Myöhästyneenä saapuneen hakemuksen nojalla korvausta ei voida myöntää.

31 §. Korvaushakemusten tallentaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi korvaushakemusten tallentamisesta. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiset ovat velvolliset tallentamaan korvaushakemusten tiedot hakijoittain TIKE:n ylläpitämään tukisovellukseen. Tukisovelluksesta käytetään tällä hetkellä nimitystä IACS -tukisovellus. Tukisovelluksesta saadaan raportit muun muassa määrärahojen riittävydestä, korvausten maksatuksesta, korvausten jakaantumisesta kunnittain sekä tilastotietoja.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi vastaavalla tavalla metsäkeskusten osalta. Metsäkeskukset ovat hoitaneet hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevat asiat Metsätalouden kehittä-

miskeskus Tapion laatimalla tallennusohjelmalla. Tallennusohjelmasta käytetään tällä hetkellä nimitystä HIVALA -tallennusohjelma.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkemmin siitä, mitä tietoja tallennettaisiin. Tietojen ajantasainen saaminen on jatkuvasti tarpeen korvausten myöntämistä, maksamista, valvontaa, tilastojen laatimista ja korvausasioiden muuta käsittelyä varten. Ajantasaisia tietoja tarvitaan myös riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen seurantaan ja Euroopan yhteisön komissiolle annettavia raportteja varten.

Tukisovelluksen ja tallennusohjelman käytöllä on parannettu tietojen nopeaa saatavuutta sekä yksinkertaistettu korvausasioiden käsittelyä. Tukisovelluksen ja tallennusohjelman käyttöä voitaisiin jatkaa entiseen tapaan.

32 §. Vahinkoyhdistelmät. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi vahinkoyhdistelmien raportoinnista. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että TIKE:n tulee toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle vuosittain helmikuun loppuun mennessä yhdistelmä edellisen kalenterivuoden aikana arvioituista viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porvahingoista. Yhdistelmä tulee laatia eriteltynä työvoima- ja elinkeinokeskuksittain, kunnittain, hakijoittain, vahinkolajeittain sekä vahingon aiheuttajien ja vahingon määrän mukaan. Tukisovelluksen käyttämisellä säästetään kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten työtä, poistetaan tilasto- ja muita vastaavia tietoja käsittelevä työvoima- ja elinkeinokeskustason väliporras ja saadaan ajantasaiset tiedot maa- ja metsätalousministeriölle joutuisasti maksatuksen ja muiden tehtävien hoitamista varten.

Pykälän 2 momentin mukaan metsäkeskusten tulisi toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle määrärahojen varaamista varten vuosittain helmikuun loppuun mennessä kunnittain laaditut yhdistelmät toimialueillaan edellisen kalenterivuoden aikana arvioiduista metsävahingoista sekä aikaisempien korvauspäätösten perusteella edelleen vireillä olevista korvattavista metsävahingoista. Metsäkeskus voisi liittää yhdistelmän ohkeen lausuntonsa vahinkojen korvattavuudesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vastaa-

va raportointivelvollisuus Valtiokonttorille suurpetojen aiheuttamien henkilövahinkojen osalta määrärahojen varaamista varten.

33 §. Korvauspäätös. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi niistä seikoista, joiden tulee selvästi käydä ilmi korvaushakemukseen annettavasta päätöksestä. Metsäkeskusten ja muidenkin päätöksentekijöiden tehtävien helpottamiseksi on korvauspäätökseen otettavista tiedoista tarpeellista ja tarkoituksenmukaista ottaa säännökset ehdotettuun lakiin.

34 §. Korvauksen myöntäminen ja maksaminen henkilövahingoista. Pykälässä ehdotetaan, että henkilövahinkoja koskeva päätöksenteko ja maksatukset säilytettäisiin edelleen Valtiokonttorin tehtävänä. Korvaukset voitaisiin maksaa yhdessä tai useammassa erässä maa- ja metsätalousministeriön osoittamista varoista. Useammassa erässä maksamista voitaisiin soveltaa esimerkiksi korvauksissa, joita maksetaan samasta vahingosta useamman vuoden aikana.

Maa- ja metsätalousministeriöllä olisi oikeus antaa asetuksella tarkemmat säännökset korvausten myöntämisessä ja maksamisessa noudatettavasta menettelystä sekä korvausten enimmäismäärästä ja maksamisajankohdasta. Maa- ja metsätalousministeriö voisi esimerkiksi ilmoittaa maksatuksen ajankohdan sekä sen, riittävätkö valtion talousarviossa osoitetut varat täyden korvauksen maksamiseen vai onko myönnettävän korvauksen määrää alennettava varojen riittämättömyyden takia ja paljonko vähennystä olisi prosentuaalisesti tehtävä. Ehdotetut säännökset vastaavat nykyisin voimassa olevia säännöksiä.

35 §. Korvauksen myöntäminen ja maksaminen muista vahingoista. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi muiden kuin henkilövahinkoja koskevien korvausten myöntämisestä ja maksamisesta. Toimivaltaisia viranomaisia ovat hakijan kotikunnan maaseutuelinkeinoviranomaiset viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahinkojen osalta sekä vahinkopaikkakunnalla toimivaltainen metsäkeskus metsävahinkojen osalta.

Korvaukset voitaisiin maksaa yhdessä tai useammassa erässä maa- ja metsätalousministeriön osoittamista varoista. Useammassa erässä maksamista voitaisiin soveltaa esimerkiksi metsävahinkojen korvaamisessa,

jossa käytäntönä on ollut, että taimikon tai sitä varttuneemman puuston arvon merkittävän alenemisen korvaukset maksetaan ensin ja samalle kohteelle täydennysviljelystä tai uudelleen metsittämisestä maksettavat korvaukset sitä mukaan kuin täydennysviljelyjä tai uudelleen metsityksiä suoritetaan.

Maa- ja metsätalousministeriöllä olisi oikeus antaa asetuksella vastaavalla tavalla kuin henkilövahingoissa tarkemmat säännökset myöntämisessä ja maksamisessa noudatettavasta menettelystä sekä korvausten enimmäismäärästä ja maksamisajankohdasta.

36 §. Maksatusyhdistelmät. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maksatusyhdistelmien raportoinnista. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että TIKE:n tehtävänä on raportoida maa- ja metsätalousministeriölle vuosittain marraskuun loppuun mennessä yhdistelmä korvatuista viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahingoista. Yhdistelmä tulee laatia eriteltynä työvoima- ja elinkeinokeskuksittain, kunnittain, hakijoittain, vahinkolajeittain sekä vahingon aiheuttajien ja vahingon määrän mukaan.

Pykälän 2 momentin mukaan metsäkeskusten ja Valtiokonttorin tulisi toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle vuosittain marraskuun loppuun mennessä yhdistelmä korvatuista vahingoista. Yhdistelmä tulee laatia eriteltynä kunnittain, hakijoittain, vahinkolajeittain sekä vahingon aiheuttajan ja vahingon määrän mukaan.

5 luku. Korvauksen palautus ja takaisin perintä

37 §. Korvauksen palauttaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi korvauksen saajan velvollisuudesta palauttaa virheellisesti, liikaa tai muutoin ilmeisen perusteettomasti saamansa korvaus tai sen osa. Pykälä sisältää siten vahingonkorvausasioissa yleisesti noudatetun perusteettoman edun palautusvelvoitteen. Korvauksen saaja on velvollinen välittömästi palauttamaan hänelle maksetun korvauksen muun muassa silloin, kun korvaus on maksettu hänelle hakemuksetta tai kun hän ei täytä laissa säädettyjä korvauksen myöntämisen edellytyksiä. Korvaus on myönnetty tai maksettu ilmeisen perusteet-

tomasti aina silloin, kun korvausta ei olisi voitu lain nojalla korvauksen saaneelle myöntää tai maksaa.

Perusteettoman edun palauttaminen saadaan jättää tekemättä, jos palautettava määrä on enintään 10 euroa. Ehdotettu säännös vastaa muualla laissa omaksuttua periaatetta siitä, milloin määrältään pieni julkisoikeudellinen maksu voidaan jättää perimättä takaisin.

38 §. Korvauksen takaisinperintä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi korvauksen myöntäneen tai maksaneen viranomaisen tai metsäkeskuksen velvollisuudesta lopettaa korvauksen maksatus sekä velvollisuudesta periä takaisin jo maksettu korvaus. Takaisin perimisen edellytyksenä on, että korvauksen hakija on antanut korvausasian käsitteijälle virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja ja nämä tiedot ovat olennaisesti vaikuttaneet korvauksen saantiin, määrään tai maksatukseen. Korvauksen myöntäjä on velvollinen keskeyttämään maksatuksen ja perimään jo maksetun korvauksen takaisin myös silloin, kun korvaus on muusta syystä myönnetty tai maksettu perusteettomasti taikka jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään.

Takaisin periminen voidaan suorittaa siinä järjestyksessä, kuin verojen ja maksujen ulosotosta annetussa laissa säädetään. Perusteettomasti saatu korvaus voidaan periä myös siten, että se kuitataan samalle korvauksen-saajalle myöhemmin myönnettävästä korvauksesta.

Pykälä vastaa maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain (1336/1992) 7 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä, joita noudatetaan nykyisin kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten riistaeläinvahingoista maksamien korvausten takaisin perinnässä.

39 §. Korko. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi takaisin maksettavalle korvaukselle tai sen osalle perittävää korkoa. Palautettavalle tai takaisin perittävälle määrälle ehdotetaan perittäväksi korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisätynä kolmella prosenttiyksiköllä. Säännös vastaa valtiovastuusta (688/2001) 24 §:ssä säädettyä korkoa.

40 §. Viivästyskorko. Pykälässä ehdotetaan

säädettäväksi takaisin perittävälle määrälle maksettavasta viivästyskorosta silloin, kun korvauksen saaja ei ole täyttänyt takaisinmaksuvelvollisuuttaan viimeistään takaisinperimispäätöksessä asetetussa määräajassa. Ehdotettu viivästyskorko on korkolain mukainen yleinen viivästyskorko.

41 §. Kohtuullistaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kohtuusperiaatteen soveltamisesta korvauksen palauttamiseen ja takaisinperintään ja niihin liittyvään korkoon ja viivästyskorkoon. Pykälä antaa samalla korvauksen myöntäjälle harkintavaltaa toteuttaa hallinto-oikeudellista suhteellisuusperiaatetta.

Pykälän 1 momentin mukaan korvauksen myöntänyt viranomainen tai metsäkeskus voi kohtuusperusteilla jättää osan korvauksesta, takaisin perittävälle määrälle laskettavasta korosta tai viivästyskorosta perimättä sillä perusteella, että perintä olisi korvauksensaajan taloudelliseen asemaan ja olosuhteisiin tai olosuhteiden muutokseen nähden kohtuutonta. Takaisinperinnän ankaruutta ja epäoikeudenmukaisuutta on harkittava erikseen kussakin tilanteessa vallitsevissa olosuhteissa. Perinnän kohtuullistamista harkittaessa on erityisesti otettava huomioon se seikka, missä määrin korvauksen saajan oma virheellinen menettely on takaisin perinnän syynä. Kohtuullistamista puoltavana voidaan pitää sitä, että korvauksen hakijan menettely ei ole ollut virheellistä tai että virhe on ollut vähäinen.

Takaisinperinnän kohtuullistamista puoltaa se seikka, että viranomainen tai metsäkeskus on antanut korvauksen hakijalle virheellisiä neuvoja. Jos viranomaisen virhe on ollut syynä takaisinperimiseen, tulisi ainakin korko jättää kokonaan perimättä.

Pykälän 2 momentin mukaan takaisinperinnästä voitaisiin erityisen painavista syistä luopua kokonaan. Perinnästä luopuminen merkitsee tässä tapauksessa sitä, että takaisinperiminen on kaikilta osin kohtuutonta. Säännös on ymmärrettävä poikkeussäännöksenä takaisin perimisen yleisistä velvoitteista, eikä säännöstä tule soveltaa ilman todella painavaa syytä.

42 §. Takaisinperinnän määräaika. Pykälässä säädetään korvauksen takaisinperinnän määräajasta. Korvauksen takaisinperimiseen

ei saisi ryhtyä enää sen jälkeen, kun 10 vuotta on kulunut korvauksen tai sen viimeisen erän maksamisesta. Määräaika on saamisten takaisin perimisessä yleisesti noudatettu vanhentumisaika.

6 luku. Tietojen saanti ja tietojen luovuttaminen

43 §. Tietojen saanti. Pykälässä säädetään korvaushakemuksen käsittelijän oikeudesta saada tietoja ja asiakirjoja toiselta viranomaiselta. Pykälän 1 momentin mukaan tietojen saantiin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännöksiä. Momentti on viittaussäännös, joka ohjaa korvausasian käsittelijän etsimään tietoa siitä, missä asioissa tietoja voidaan luovuttaa tämän lain tarkoituksiin.

Pykälän 2 momenttiin sisältyvät säännökset siitä, että korvaushakemusta käsittelevällä viranomaisella ja metsäkeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta viranomaisilta myös salassa pidettäviä tietoja, jos niitä välttämättä tarvitaan korvausasian käsittelemiseksi tai korvauksen myöntämisessä, maksamisessa ja valvonnassa. Salassa pidettävät tiedot (esimerkiksi lääkärin todistukset) ovat useimmiten tarpeen ehdotetussa laissa tarkoitettujen henkilövahinkojen korvaamista koskevan asian käsittelyssä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että maa- ja metsätalousministeriöllä olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada korvaushakemuksen käsittelijöiltä kaikki niiden hallussa olevat riistaeläinten aiheuttamia vahinkojen korvaamiseen ja korvausten takaisin perimiseen liittyvät tiedot. Tietoja tarvitaan säädettävässä laissa riistaeläinvahinkojen korvausjärjestelmän kehittämiseen, hallinnon toiminnan ohjaukseen sekä korvausten valvontaan.

44 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista varten saatujen tietojen luovuttamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan tietojen luovuttamiseen sovelletaan, mitä julkisuuslaissa säädetään. Julkisuuslaissa säädetään tietojen luovuttamisen yleisistä edellytyksistä sekä niistä menettelyistä ja tavoista, joilla tietoja

luovutetaan.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta poliisi- tai muulle esitutkintaviranomaiselle syyteharkintaa varten sekä viranomais selvityksen tai viranomaisen toimesta tehtävän tieteellisen tutkimuksen tekemiseen. Säännöksellä ei laajenneta poliisin tai muun esitutkintaviranomaisen toimivaltuuksia. Tietojen antaminen poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle edellyttää, että esitutkintaviranomaisella on lakiin perustuva oikeus saada myös salassa pidettävät tiedot tutkinnan suorittamiseksi.

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen viranomais selvityksen ja viranomaisen toimesta tehtävän tieteellisen tutkimuksen suorittamista varten on tarpeen korvauskäytännön vaikutusten ja soveltamiskäytäntöjen arvioimiseksi. Luovuttamisen edellytyksenä on lisäksi, että tietojen luovuttaminen on välttämätöntä selvityksen tai tieteellisen tutkimuksen tekemiseksi.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että maa- ja metsätalousministeriö voi luovuttaa myös salassa pidettäviä tietoja toimivaltaiselle Euroopan unionin toimielimelle sekä toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle toimielimelle, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä tai muussa Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyvässä velvoitteessa sitä edellytetään tai jos Suomea sitovassa kansainvälisessä velvoitteessa sitä edellytetään. Pykälän 3 momentin säännökset sisältävät oikeusperustan tietojen luovuttamiseen kaikissa niissä tilanteissa, joissa Suomi olisi velvollinen kansainvälisten sitoumustensa perusteella antamaan tietoja Euroopan yhteisölle tai Euroopan unionin jäsenvaltioille. Tietojen luovuttamisen oikeudellinen perusta on tällöin itse asiassa yhteisön lainsäädännössä tai kansainvälisessä sopimuksessa.

Oikeus 3 momentissa tarkoitettujen tietojen luovuttamiseen on syytä pidättää maa- ja metsätalousministeriölle sen vuoksi, että ministeriöllä on parhaat edellytykset sen selvittämiseen, sisältävätkö Euroopan unionin säännökset tai kansainväliset sitoumukset velvoitteen tietojen luovuttamiseen.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että 2 ja 3 momentin nojalla luovu-

tettuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon tiedot on luovutettu. Vahinkoilmoituksiin, korvaushakemuksiin, vahinkoyhdistelmiin ja maksatusyhdistelmiin sisältyviä julkisia tietoja saadaan kuitenkin käyttää korvausten maksatuksen järjestämiseen, tilastojen laatimiseen, tutkimuksen tekemiseen ja valvontaan.

7 luku. Erinäiset säännökset

45 §. Maksut maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista perittävistä maksuista. Pykälän 1 momentin mukaan kunta voisi periä vahingon kärsijältä tai paliskunnalta vahingon maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista enintään omakustannusarvon suuruisen maksun. Tarkoituksena on, että vahingon arviointi sisältäisi myös arviokirjan laadinnan ja vahingon suuruuden laskennan. Maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista perittävä maksu korvataan korvauksen hakijalle 7 §:ssä tarkoitettuna arviointikustannuksena edellyttäen, että itse vahinkokin korvataan ja että arviointi on ollut välttämättömän riistaeläimen aiheuttaman vahingon toteamiseksi. Paliskunnan hakemuksen perusteella maksua ei kuitenkaan korvata 7 §:n mukaisesti vaan 12 §:n 2 momentissa tarkoitetuista varoista. Voimassa olevien säännösten mukaan maksu on ollut porovahingoissa enintään 100 euroa, eikä kunnan perimää maksua ole palautettu vahingon kärsijälle. Toisaalta yleisenä käytäntönä on ollut, että kunnat eivät ole perineet maksuja varsinkaan suurpetovahinkojen maastotarkastusten suorittamisesta ja vahinkojen arvioinnista.

Pykälän 2 momentissa säädetään metsäkeskuksen perimistä maksuista. Metsäkeskus voisi periä vahingon kärsijältä metsäkeskukselle menevän maksun maastotarkastuksen suorittamisesta ja metsävahingon arvioinnista. Tarkoituksena on, että vahingon arviointi sisältäisi myös arviokirjan laadinnan ja vahingon suuruuden laskennan. Voimassa olevien säännösten mukaan maastotarkastuksen suorittaminen ja vahingon arviointi on metsäkeskuksen maksullinen julkisoikeudellinen

suorite, josta peritään kiinteä maksu. Maksun tarkemmasta määräytymisestä säädetään metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetun lain (1474/1995) ja valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla annetulla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (874/2001). Maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista perittävä maksu korvataan korvauksen hakijalle 7 §:ssä tarkoitettuna arviointikustannuksena edellyttäen, että itse metsävahinkokin korvataan ja että arviointi on ollut välttämätön hirvieläimen aiheuttaman vahingon toteamiseksi.

46 §. Tiedoksianto. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi korvaushakemukseen annetun päätöksen tiedoksiannosta. Korvaushakemukseen annettu päätös voitaisiin antaa tiedoksi postittamalla se kirjaamattomassa kirjeessä. Päätöksen katsotaan tulleen hakijan tiedoksi seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin kuljetettavaksi. Pykälää sovellettaessa on sen, joka väittää tiedoksisääntö tapahtuneen tätä myöhemmin, esitettävä väitteensä tueksi tarvittava näyttö. Sovellettavaksi tulee muutoin, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

47 §. Lomakkeiden ja korvausten laskenta-kaavojen vahvistaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa vahinkoilmoitusten, vahinkoyhdistelmien ja maksatusyhdistelmien kaavat ja tarkemman sisällön. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö voisi vahvistaa muidenkin ehdotetun lain täytäntöönpanossa tarpeellisten lomakkeiden kaavat siltä osin kuin ne eivät kuulu Valtiokonttorin vahvistettaviksi. Yhtenäisillä laskentakaavoilla ja yhtenäisillä lomakkeilla selkeytetään ja nopeutetaan korvaushakemusten käsittelyä. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö vahvistaisi tarvittaessa myös muut tämän lain mukaiset korvausten laskentakaavat sekä antaisi tarvittaessa asetuksella tarkemmat säännökset vahinkoilmoitusten ja korvaushakemusten teknisessä käsittelyssä noudatettavasta menettelystä.

48 §. Muutoksenhaku. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi muutoksenhausta. Valitus-oikeus olisi korvauspäätökseen tyytymättömällä asianosaisella. Kunnan maaseutuelin-

keinoviranomaisen päätöksestä saisi valittaa työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Sen päätökseen tyytymätön asianosainen saisi hakea päätökseen muutosta edelleen maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta ja valituslautakunnan päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Metsäkeskuksen korvaushakemukseen antamasta päätöksestä asianosainen saisi valittaa maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan ja sieltä edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valtiokonttorin päätökseen tyytymätön asianosainen saisi valittaa päätöksestä sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä hänen kotikuntansa sijaitsee ja hallinto-oikeuden päätöksestä edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhakuajat olisivat 30 päivää päätösten tiedoksisaannista.

Riistavahinkojen korvaamista koskevat valitustiet ja muutoksenhakuajat olisivat voimassa olevan lainsäädännön mukaiset. Muutoksenhakuun ehdotetaan muutoin sovellettavaksi, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään muutoksenhausta hallintoviranomaisen päätökseen.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta käsittelee myös kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen, työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja metsäkeskuksen päätöksistä tehdyt prosessuaaliset kantelut.

49 §. Päätöksen täytäntöönpano. Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevat hakemukset on tehtävä ja vahingot arvioitava kalenterivuositain. Vahinkoyhdistelmät edellisen kalenterivuoden aikana arvioiduista vahingoista on toimitettava maa- ja metsätalousministeriölle viimeistään arviointia seuraavan helmikuun loppuun mennessä määrärahojen varaamiseksi korvausten maksatukseen. Mikäli käytettävissä olevat määrärahat eivät riitä täysimääräisten korvausten maksamiseen, joudutaan maksettavaa määrää vähentämään kaikilta korvauksia saavilta prosentuaalisesti yhtä paljon.

Vasta vahingoista maksettavien korvausten määrän selvittyä maa- ja metsätalousministeriö voi osoittaa varat ja antaa ohjeet maksatusta varten kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille, metsäkeskuksille sekä Valtiokont-

torille. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että korvauspäätökset voitaisiin panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Korvauksen takaisin perimistä koskeva päätös ehdotetaan pantavaksi täytäntöön samassa järjestyksessä kuin verojen ulosotosta säädetään.

50 §. Viittaussäännös. Ehdotetun lain mukaisia tehtäviä hoitavat valtion ja kunnan viranomaisten lisäksi riistanhoitoyhdistykset, paliskunnat, metsäkeskukset sekä porovahingoissa kuntien hyväksymät asiantuntijat ja metsävahingoissa metsäkeskusten hyväksymät asiantuntijat. Kun merkittävä osa ehdotetussa laissa säädettävistä tehtävistä hoidetaan muiden kuin valtion viranomaisten toimesta, on kansalaisten oikeusturvan ja toimijoina olevien osapuoltenkin edun kannalta tärkeää, että lakiin otetaan opastukseksi viittaus niihin säännöksiin, joita on ehdotetun lain mukaisia asioita käsiteltäessä lisäksi noudatettava.

51 §. Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan lain vahvistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien. Voimaantulosäännös sisältyy pykälän 1 momenttiin.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että lain voimaan tullessa vireillä olevat korvaushakemukset käsitellään korvaushakemusten vireille tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännös siitä, että ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Tällaisia toimenpiteitä olisivat ainakin korvaushakemus-, vahingonarviointi-, päätös-, muutoksenhaku- ja muiden lomakkeiden laatiminen, ATK-ohjelmien tarkistaminen, kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten ja metsäkeskusten kouluttaminen lain soveltamiseen ja tarkistettujen ohjelmien käyttämiseen.

1.2 Laki metsästyslain 87 §:n muuttamisesta

Metsästyslain voimassa olevassa 87 §:ssä säädetään riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisen ja takaisin perimisen perusteista. Pykälän säännökset ovat varsin suppeat ja perustuslain säännöksiin verrattu-

na riittämättömät. Tämän vuoksi korvauksien myöntämistä ja maksamista sekä takaisin perimistä koskevia laintasoisia säännöksiä tulee täydentää.

Säädöstason tarkistaminen onnistuu parhaiten ja tarkoituksenmukaisimmin säätämällä riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskeva uusi laki, johon voidaan sisällyttää korvausten myöntämisen ja takaisin perimisen perusteita, toimivaltaisia viranomaisia ja muita toimielimiä sekä muutoksenhaakua koskevat säännökset. Metsästyslain 87 § jäisi viittaussäännöksiä säädettävään uuteen lakiin.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevaan lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset siitä, että eräistä asioista voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella tai maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan säädettäväksi:

1) muun kuin ehdotetun lain 2 §:ssä tarkoitettujen riistaeläinten aiheuttaman erittäin merkittävän vahingon korvaamisesta (1 §:n 2 momentti); sekä

2) lain soveltamisalaan kuuluvien korvausvarojen valtion talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja niihin liittyvistä tarpeellisista ehdoista (19 §).

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella ehdotetaan säädettäväksi:

1) viljelysvahinkojen korvaamisessa käytettävien viljelyskasvien yksikköhinnoista ja alueellisista normisadoista, joista ei ole säädetty satovahinkolain nojalla (9 §:n 3 momentti);

2) puutarha- ja taimitarhakasvien korvaamisessa käytettävistä käyvistä arvoista (9 §:n 3 momentti);

3) eläinvahinkojen korvaamisessa käytettävistä käyvistä arvoista (10 §:n 2 momentti);

4) vuosittain vasahävikikorvauksen laskennassa käytettävästä poronlihan tuottajahinnasta ja poronhoitoalueelle arvioidusta vasontaprocentista sekä paliskuntaakohtaisista

vaadinten määristä ja arvioiduista vasakuoleisuusprosentteista (12 §:n 3 momentti);

5) porovahinkojen korvaamisessa käytettävistä porolajeittaisista käyvistä arvoista vähintään viiden vuoden välein (12 §:n 4 momentti);

6) taimikolle ja sitä varttuneemmalle puustolle aiheutuneiden vahinkojen korvausten laskennassa käytettävistä laskentakaavoista (16 §:n 4 momentti);

7) maastotarkastuksen teknisestä järjestämisestä ja maastotarkastuksen tarpeellisuudesta (21 §:n 3 momentti);

8) riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen toteamisessa ja arvioimisessa noudatettavan menettelyn yksityiskohdista (27 §);

9) tarkemmista säännöksistä henkilövahinkoja koskevien korvausten myöntämisessä ja maksamisessa noudatettavasta menettelystä sekä korvausten enimmäismäärästä ja maksamisajankohdasta (34 §:n 2 momentti);

10) tarkemmista säännöksistä viljelys-, eläin-, irtaimisto-, poro- ja metsävahinkoja koskevien korvausten myöntämisessä ja maksamisessa noudatettavasta menettelystä sekä korvausten enimmäismäärästä ja maksamisajankohdasta (35 §:n 2 momentti); sekä

11) vahinkoilmoitusten ja korvaushakemusten teknisessä käsittelyssä noudatettavasta menettelystä (47 §:n 2 momentti).

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä voitaisiin vahvistaa arviokirjojen kaavat (23 §:n 2 momentti, 24 §:n 2 momentti ja 25 §:n 3 momentti). Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä voitaisiin vahvistaa vahinkoilmoitusten, vahinkoyhdistelmien ja maksatusyhdistelmien kaavat ja tarkemmat sisällöt (47 §:n 1 momentti). Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaisi myös muiden tämän lain täytäntöönpanossa tarpeellisten lomakkeiden kaavat siltä osin kuin ne eivät kuulu Valtiokonttorin vahvistettaviksi (47 §:n 1 momentti). Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaisi tarvittaessa myös muut tämän lain mukaiset korvausten laskentakaavat (47 §:n 2 momentti).

3 Voimaantulo

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta annettavan lain soveltaminen

riippuu valtion talousarviossa asianomaiselle kalenterivuodelle riistavahinkojen korvaamiseen osoitettujen varojen määrästä. Tämän vuoksi riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta annettava laki ja siihen liittyvä metsästyslain 87 §:n muutos olisi määrättävä

tulemaan voimaan lakien hyväksymistä seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään niistä perusteista ja menettelyistä, joita noudatetaan myönnettäessä valtion talousarvioon otetuista määrärahoista varoja 2 §:ssä tarkoitettujen riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säättää, että muunkin kuin 1 momentissa tarkoitettujen riistaeläinten aiheuttama erittäin merkittävä vahinko korvataan talousarvioon otetuista määrärahoista tämän lain mukaan, mikäli vahingon syntyminen ei ole ollut ennalta estettävissä.

Tätä lakia ei sovelleta niihin vahinkoihin, joita porot aiheuttavat.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *hirvieläimellä* kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa, hirveä, valkohäntäpeuraa ja metsäpeuraa;

2) *suurpedolla* karhua, sutta, ahmaa ja 1-vestä; ja

3) *arviointikustannuksilla* kunnan ja metsäkeskuksen perimiä maksuja maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista.

3 §

Hirvieläinvahingot

Hirvieläimen aiheuttamia tämän lain nojalla korvattavia vahinkoja ovat:

1) hirvieläimen aiheuttama vahinko pelto-, puutarha- ja taimistoviljelmälle sekä kootulle sadolle (*viljelysvahinko*);

2) hirvieläimen aiheuttama vahinko kotieläimelle (*eläinvahinko*); ja

3) hirvieläimen aiheuttama vahinko metsälle ja metsänviljelyaineistolle (*metsävahinko*).

4 §

Suurpetovahingot

Suurpedon aiheuttamia tämän lain nojalla korvattavia vahinkoja ovat:

1) suurpedon ihmiselle aiheuttama vamma ja tauti sekä suurpedon aiheuttamasta ihmisen kuolemasta johtuva menetys (*henkilövahinko*);

2) suurpedon aiheuttama vahinko pelto-, puutarha- ja taimistoviljelmälle sekä kootulle sadolle (*viljelysvahinko*);

3) suurpedon aiheuttama vahinko kotieläimelle, viljellylle eläimelle ja hunajasadolle sekä eläintenpitoon käytetyille aiduille, rakennuksille ja muille vastaaville rakenteille (*eläinvahinko*);

4) suurpedon aiheuttama vahinko muulle kuin 2 ja 3 kohdissa tarkoitettulle elottomalle irtaimistolle (*irtaimistovahinko*); ja

5) suurpedon aiheuttama vahinko porolle poronhoitolaissa (848/1990) tarkoitettulla poronhoitoalueella (*porovahinko*).

5 §

Korvauksen saajat

Hirvieläimen aiheuttama viljelys-, eläin- ja metsävahinko voidaan korvata vain siltä osin, kuin vahinko on aiheutunut:

1) yksityiselle viljelijälle tai yksityiselle maanomistajalle;

2) yksityisen viljelijän tai yksityisen maanomistajan kuolinpesälle tai hänen kuolinpesänsä osakkaiden muodostamalle yhtymälle;

3) yhteismetsän osakaskunnalle, jos yhteismetsän osakkaiden osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa; sekä

4) yksityisten viljelijöiden tai yksityisten maanomistajien perustamille yhtiöille tai yhtymille, joiden pääasiallisena tarkoituksena on maatilatalouden harjoittaminen.

Suurpedon aiheuttama henkilö-, viljelys-, eläin- ja irtaimistovahinko voidaan korvata jokaiselle vahingon kärsijälle tai hänen oikeudenomistajalleen.

Suurpedon aiheuttama porovahinko voidaan korvata poronomistajalle ja paliskunnalle.

Valtiolle, kunnalle, seurakunnalle tai säätiölle ei tämän lain mukaisia korvauksia makseta.

2 luku

Korvauksen myöntämisen perusteet

6 §

Korvauksen myöntämisen yleiset edellytykset

Riistaeläimen aiheuttama vahinko korvataan valtion talousarvion rajoissa sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

Korvauksen saamisen edellytyksenä on, että vahingon kärsijä on käytettävissään olevin kohtuullisin keinoin pyrkinyt estämään vahingon syntymisen tai sen laajenemisen. Li-

säksi korvauksen saamisen edellytyksenä on, että vahingon kärsijä on tarjonnut vahingon kohteena olevaa kiinteistöä vahinkoa aiheuttaneen riistaeläimen metsästykseseen vahinkojen estämistarkoituksessa siten kuin metsästyslaissa säädetään.

Riistaeläimen aiheuttamaksi todettu vahinko korvataan vain, jos vahingon kärsijä ei ole myötävaikuttanut korvaushakemuksessa tarjotun vahingon syntymiseen tai sen laajenemiseen eikä myöskään ole aiheuttomasti kieltänyt sellaisten toimenpiteiden suorittamista, joilla vahinko olisi voitu estää.

7 §

Korvauksen määrä

Riistaeläimen aiheuttamaksi todettu vahinko korvataan, jos korvauksen hakijalle aiheutuneiden tässä laissa tarkoitettujen vahinkojen yhteenlaskettu määrä kalenterivuotta kohti on enemmän kuin 250 euroa. Euromääräinen rajoitus ei kuitenkaan koske suurpetojen aiheuttamia henkilövahinkoja.

Korvauksen enimmäismäärä ei saa ylittää vahingoittuneen omaisuuden käypää arvoa.

Jos vahinko korvataan, maksetaan korvaus myös korvauksen hakijan, ei kuitenkaan paliskunnan, maksamista vahingon selvittämisen kannalta kohtuullisista vahingon arviointikustannuksista. Selvästi aiheuttomia arviointikustannuksia ei korvata.

Porovahinkojen arviointikustannusten korvaamisesta noudatetaan, mitä 12 §:n 2 momentissa säädetään.

8 §

Korvauksen vähentäminen

Korvauksen määrää laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon muun lainsäädännön tai vakuutuksen perusteella vahinkotahtumasta saatava korvaus.

Korvauksen vähentämisestä muissa tilanteissa säädetään viljelysvahinkojen osalta 9 §:ssä, eläinvahinkojen osalta 10 §:ssä, porovahinkojen osalta 12 §:ssä sekä metsävahinkojen osalta 15 ja 16 §:ssä.

9 §

Viljelysvahinkojen korvaaminen

Riistaeläimen aiheuttamasta viljelysvahingosta voidaan korvata enintään menetetyn sadon arvoa vastaava määrä ja vahingoittuneiden puutarha- ja taimitarhakasvien käypää arvoa vastaava määrä. Korvauksen määrää viljelysvahinkojen osalta laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon säästyneet sadonkorjuu- ja muut kustannukset. Korvausta ei makseta riistapelloille aiheutuneista vahingoista.

Vahingon määrää laskettaessa käytetään viljelyskasvien yksikköhintoja ja normisatoina satovahinkojen korvaamisesta annetun lain (1214/2000), jäljempänä *satovahinkolaki*, 6 §:ssä tarkoitettuja yksikköhintoja ja saman lain 7 §:ssä tarkoitettuja alueittaisia normisatoja.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarvittaessa niiden viljelyskasvien yksikköhinnoista ja normisadoista, joista ei ole säädetty satovahinkolain nojalla. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella vahvistetaan puutarha- ja taimitarhakasvien korvaamisessa käytettävät käyvät arvot.

10 §

Eläinvahinkojen korvaaminen

Riistaeläimen kotieläimelle ja muulle eläimelle aiheuttamasta vahingosta voidaan korvata enintään eläinlääkintäkustannuksia ja menetetyn tuoton arvoa vastaava määrä eläimen tai hunajan käypään arvoon asti. Korvauksen määrää eläinvahinkojen osalta laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon se määrä, jolla eläintä voidaan käyttää hyödyksi.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella vahvistetaan eläinvahinkojen korvaamisessa käytettävät käyvät arvot.

11 §

Eräiden eläinvahinkojen korvaaminen

Suurpedon eläintenpidolle aiheuttamasta

vahingosta voidaan korvata enintään vahingoittuneiden aitojen, rakennusten tai muiden vastaavien rakenteiden korjauskustannuksia vastaava määrä.

Suurpedon koiralle aiheuttama vahinko voidaan korvata vain, jos koira on ollut valvotuissa olosuhteissa omistajan tai haltijan pihassa, puutarhassa tai muutoin sille tarkoitettussa tilassa tai sitä on vahingon sattuessa valvotuissa olosuhteissa käytetty metsästyseen, paimennukseen, vartiointiin taikka muuhun niihin verrattavaan tehtävään.

Korvausta ei makseta siitä vahingosta, jonka metsästyksen kohteena oleva suurpeto aiheuttaa pyyntiin osallistuvalla koiralla pyynnin yhteydessä. Korvausta ei myöskään makseta hirvieläimen koiralle aiheuttamasta vahingosta.

Korvausta ei makseta riistanhoidollisessa tarkoituksessa pidetyille eläimille aiheutuneesta vahingosta.

12 §

Porovahinkojen korvaaminen

Porovahingosta voidaan korvata enintään suurpedon tappaman tai suurpetovahingon takia lopetetun yli 1-vuotiaan poron tai erotuksessa siitosvasaksi jätetyn poron käypää arvoa vastaava määrä puolitoistakertaisena. Siitosvasalla tarkoitetaan saman vuoden poronvasaa joulukuun alusta alkaen. Korvauksen määrää laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon se määrä, jolla poroa voidaan käyttää hyödyksi.

Porovahingosta suoritettava korvaus maksetaan enintään poron käypään arvoon asti poronomistajalle tai, jos omistajaa ei tiedetä, paliskunnalle. Muu osa korvauksesta maksetaan paliskunnalle käytettäväksi poronomistajille korvattujen porovahinkojen arviointikustannuksiin, porovahinkojen estämistimenpiteisiin sekä vahinkoilmoitusten ja vahinkohakemusten käsittelystä ja porovahingoista aiheutuviin muihin menoihin. Paliskunnalle voidaan lisäksi maksaa poronomistajille edelleen jaettavaksi vasonnan ja marraskuun viimeisen päivän väliseltä ajalta laskennallisin perustein määräytyvää korvausta suurpetojen aiheuttamien vahinkojen vuoksi

kadoksiin jääneistä poronvasoista, jäljempänä *vasahävikkikorvaus*. Vasahävikkikorvaus lasketaan paliskunnittain poronlihan tuottajahinnan ja poronhoitoalueelle arvioidun vasontaprocentin sekä paliskunnan alueen vaadintien määrän ja paliskunnan alueelle arvioidun suurpetojen aiheuttaman vasakuolleisuusprosentin perusteella.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella vahvistetaan vuosittain vasahävikkikorvauksen laskennassa käytettävät:

- 1) poronlihan tuottajahinta kolmen viimeksi kuluneen poronhoitovuoden tuottajahintojen keskiarvona;
- 2) poronhoitoalueelle arvioitu vasontaprocentti;
- 3) vaadintien määrät paliskunnittain viimeksi vahvistetun poroluettelon mukaisesti; sekä
- 4) paliskunnittain arvioidut vasakuolleisuusprosentit.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella vahvistetaan porovahinkojen korvaamisessa käytettävät käyvät arvot porolajeittain vähintään viiden vuoden välein.

13 §

Irtaimistovahinkojen korvaaminen

Suurpedon elottomalle irtaimistolle aiheuttamasta vahingosta voidaan korvata enintään se arvo, mikä irtaimistolla oli vahingon tapahtuessa.

14 §

Metsävahinkojen korvaaminen

Hirvieläimen aiheuttamaksi todetusta metsävahingosta voidaan korvata ne taloudelliset menetykset, jotka aiheutuvat metsänviljelyaineiston, taimikon tai sitä varttuneemman puuston arvon merkittävästä alenemisesta tai vahinkoalueen välttämättömästä täydennysviljelystä tai uudelleen metsityksestä.

Metsänviljelyaineiston katsotaan vahingoittuneen merkittävästi silloin, kun se ei hirvieläimen aiheuttamien vaurioiden johdosta enää täytä aineistolle asetettuja laatuvaatimuksia.

Taimikon ja sitä varttuneemman puuston arvon katsotaan alentuneen merkittävästi, jos vahinkoalueella on yksi tai useampi vähintään 0,1 hehtaarin suuruinen yhtenäinen hirvieläimen vahingoittamien puiden alue.

Korvausta ei makseta hirvieläimen taimikolle aiheuttamasta vahingosta, jos taimikko ei ollut vahingon sattuessa metsälain (1096/1996) 8 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla taloudellisesti kasvatuskelpoinen.

15 §

Metsänviljelyaineiston korvaaminen

Metsänviljelyaineistolle aiheutuneesta vahingosta voidaan korvata enintään metsänviljelyaineiston käypää arvoa vastaava määrä vähennettynä säästyneillä nosto-, varastointi- ja muilla kustannuksilla.

16 §

Taimikon ja sitä varttuneemman puuston korvaaminen

Taimikolle ja sitä varttuneemmalle puustolle aiheutuneen vahingon määrää laskettaessa otetaan huomioon hirvieläimen yksittäisten puiden päärangalle, sivuoksille, neulas- tai lehtimassalle tai kuorelle aiheuttamien vaurioiden suuruus. Vahingoittuneeksi katsotaan kasvatettaviksi tarkoitettut kokonaan tuhoutuneet puut ja ne puut, joiden kasvu tai laatu on vaurioiden johdosta pysyvästi alentunut. Vahingon määrittämisessä otetaan huomioon lisäksi vahinkoalueen maantieteellinen sijainti ja pinta-ala, metsätyyppi, vahingoittunut puulaji, taimien tai puiden lukumäärä ja keskipituus ennen vahinkoa ja vahingoittuneiden taimien tai puiden lukumäärä.

Taimikolle aiheutuneen vahingon suuruus määritetään metsäkeskuksittain taimikkojen laskennallisten arvojen ja 1 momentissa tarkoitettujen tekijöiden perusteella. Taimikon laskennallinen arvo määritetään summa-arvomenetelmällä odotusarvona odotettavissa olevien tulojen nykyarvojen perusteella. Taimikkovaihetta varttuneemmalle puustolle aiheutuneen vahingon suuruus määritetään vahingoittuneiden puiden odotusarvoisän

menetyksenä.

Korvauksen määrää laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon samalle vahinkoalalle korvauksen hakemista edeltävän kolmen vuoden aikana taimikon tai sitä vartuneemman puuston arvon merkittävästä alenemisesta maksetut korvaukset. Vähennystä ei kuitenkaan tehdä, jos:

1) vahinkoalalle on edellisen vahingon jälkeen tehty täydennysviljely tai uudelleen viljely;

2) vahinkoalalle on edellisen vahingon jälkeen syntynyt luontaisesti täydennysviljelyä tai uudelleen viljelyä vastaava määrä kehityskelpoisia taimia; tai

3) uudet vahingot kohdistuvat pääasiassa taimiin tai puihin, jotka ovat edellisen vahingon jälkeen olleet vahingoittumattomia.

Taimikolle ja sitä vartuneemmalle puustolle aiheutuneiden vahinkojen korvausten laskennassa käytettävät laskentakaavat vahvistetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

17 §

Täydennysviljelyn tai uudelleen metsityksen korvaaminen

Vahinkoalan välttämättömästä täydennysviljelystä tai uudelleen metsityksestä aiheutuvan korvauksen laskemisessa otetaan huomioon kustannukset, jotka aiheutuvat metsänviljelyaineiston hankkimisesta, viljelystoimenpiteiden tai uudistumisen edellyttämästä suunnittelusta, työnjohdosta ja työstä. Kustannusten määrittämisessä noudatetaan soveltuvin osin kestävä metsätalouden rahoituksesta annettua lakia (1094/1996).

18 §

Henkilövahinkojen korvaaminen

Suurpedon aiheuttamasta henkilövahingosta maksettava korvaus määrätään noudattaen vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 2? 4 ja 7 luvun 3 §:n säännöksiä.

19 §

Tarkemmat säännökset varojen käytöstä

Tarkempia säännöksiä tämän lain soveltamisalaan kuuluvien korvausvarojen valtion talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja niihin liittyvistä tarpeellisista ehdoista annetaan tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Vahingon ilmoittaminen ja arviointi

20 §

Vahingosta ilmoittaminen

Sen, joka aikoo hakea tässä laissa tarkoitettua korvausta riistaeläimen aiheuttamasta vahingosta, tulee vahingon havaittuaan tehdä viipymättä vahinkoilmoitus vahingon toteamista ja arviointia sekä muita asian vaatimia toimenpiteitä varten. Porovahingoissa vahinkoilmoituksen tekee paliskunta poronomistajalta tai muulta henkilöltä saamansa ilmoituksen perusteella.

Vahinkoilmoitus tehdään:

1) henkilövahingoista vahinkopaikkakunnan poliisille;

2) viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahingoista vahinkopaikkakunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle; ja

3) metsävahingoista vahinkoalueen metsäkeskukselle.

Vahinkoilmoituksessa on annettava asian laadun mukaan seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

1) vahingon kärsijän nimi-, osoite-, tila- ja muut yhteystiedot;

2) vahingon tapahtumispaikka;

3) vahingon aiheuttaja;

4) vahingon ajankohta;

5) kasvilaji, vahinkopinta-ala ja tuhoutuneen sadon määrä;

6) eläinlaji ja tapettujen tai vahingoittuneiden eläinten määrä,

7) tuhoutuneen tai vahingoittuneen irtaimiston laji ja määrä;

8) onko vahingon kärsijällä mahdollisuus saada vahingosta korvausta vakuutuksesta tai muulla perusteella; ja

9) muut vahingon suuruuteen vaikuttavat seikat.

21 §

Maastotarkastuksen järjestäminen

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen järjestää tarvittavat viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahinkojen maastotarkastukset. Maastotarkastus järjestetään viipymättä sen jälkeen, kun kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen on saanut vahingosta tiedon.

Metsäkeskus järjestää metsävahinkojen maastotarkastukset.

Maastotarkastuksen teknisestä järjestämisestä ja maastotarkastuksen tarpeellisuudesta säädetään tarvittaessa tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

22 §

Maastotarkastuksesta ilmoittaminen

Maastotarkastuksesta on hyvissä ajoin etukäteen ilmoitettava vahinkoa kärsineelle sekä riistanhoitoyhdistyksen edustajalle, joilla on oikeus olla läsnä maastotarkastuksessa sekä oikeus liittää maastotarkastuksesta laadittuun arviokirjaan oma käsityksensä vahingosta.

Porovahinkojen osalta myös asianomaisen paliskunnan edustajalle on hyvissä ajoin etukäteen ilmoitettava maastotarkastuksesta ja hänellä on myös oikeus olla läsnä maastotarkastuksessa sekä oikeus liittää maastotarkastuksesta laadittuun arviokirjaan oma käsityksensä vahingosta.

23 §

Viljelysvahinkojen toteaminen ja arviointi

Viljelysvahingot toteaa ja arvioi vahinkopaikkakunnan maaseutuelinkeinoviranomainen siten kuin satovahinkolaissa säädetään.

Vahingon arvioinnista on laadittava arviokirja. Arviokirjan kaavan vahvistaa maa- ja metsätalousministeriö.

Jos viljelysvahinko on tapahtunut muussa kuin vahingon kärsijän kotikunnassa, tulee arvioinnin suorittajan lähettää vahinkoilmoitus ja arviokirja vahingon kärsijän kotikunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle korvauspäätöksen tekemistä varten.

24 §

Eläin-, irtaimisto- ja porovahinkojen toteaminen ja arviointi

Eläin-, irtaimisto- ja porovahingot toteaa ja arvioi vahinkopaikkakunnan maaseutuelinkeinoviranomainen. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen voi tarvittaessa käyttää porovahingon toteamisessa ja arvioinnissa apuna hyväksymäänsä esteetöntä asiantuntijaa. Asiantuntija toimii tämän lain mukaisissa tehtävissä samalla vastuulla kuin virkamies.

Vahingon arvioinnista on laadittava arviokirja. Arviokirjan kaavan vahvistaa maa- ja metsätalousministeriö.

Jos vahinko on tapahtunut muussa kuin vahingon kärsijän kotikunnassa, tulee arvioinnin suorittajan lähettää vahinkoilmoitus ja arviokirja vahingon kärsijän kotikunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle korvauspäätöksen tekemistä varten.

25 §

Metsävahinkojen toteaminen ja arviointi

Metsävahingon toteaa ja arvioi vahinkopaikkakunnalla toimivaltainen metsäkeskus. Metsäkeskus voi tarvittaessa käyttää metsävahingon toteamisessa ja arvioinnissa apuna hyväksymäänsä esteetöntä asiantuntijaa. Arviointi on tehtävä viimeistään kolmen vuoden kuluessa vahingon syntymisestä.

Metsäkeskuksen toimihenkilö ja metsäkeskuksen hyväksymä asiantuntija toimii tämän lain mukaisissa tehtävissä samalla vastuulla kuin virkamies.

Vahingon arvioinnista on laadittava arviokirja. Arviokirjan kaavan vahvistaa maa- ja metsätalousministeriö.

26 §

Henkilövahinkojen toteaminen ja arviointi

Henkilövahingon toteaa vahinkopaikkakunnan poliisiviranomainen. Poliisi suorittaa vahinkopaikalla poliisitutinnan korvauksen perusteen selvittämiseksi.

Vahinkotapahtumasta on tehtävä poliisi-ilmoitus, johon merkitään vahingon kärsineen osalta henkilö- ja osoitetiedot sekä lisäksi vahinkotapahtuman kulku ja ne vahingot, jotka henkilölle ovat ilmeisesti aiheutuneet.

Henkilövahingon laadun ja vaikeusasteen määrittelee vahingoittunutta henkilöä hoitanut lääkäri.

27 §

Säännökset arviointimenettelyä

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkemmat säännökset vahinkojen toteamisesta ja arvioinnista noudatettavan menettelyn yksityiskohdista.

4 luku

Korvauksen hakeminen ja maksaminen

28 §

Korvaushakemus

Riistaeläimen aiheuttaman vahingon korvaamista haetaan kirjallisella hakemuksella, jonka tulee sisältää:

- 1) korvauksen hakijan nimi, osoite-, tila- ja muut yhteystiedot;
- 2) korvauksen hakijan kotikunta;
- 3) vahingon aiheuttaja;
- 4) vahinkolaji;
- 5) vahinkopaikkakunta;
- 6) korvauksen hakijan, lukuun ottamatta paliskunnan, kunnalle tai metsäkeskukselle maksamat arviointikustannukset;
- 7) onko korvauksen hakijalla mahdollisuus saada vahingosta korvausta vakuutuksesta tai muulla perusteella; ja
- 8) haettavan korvauksen suuruus.

Hakijan tulee omakätisesti allekirjoittaa korvaushakemus. Porovahingoissa hakemuksen voi allekirjoittaa myös paliskunta poronomistajan valtuutuksella.

Korvaushakemukseen on liitettävä vahingosta laadittu arviokirja alkuperäisenä. Henkilövahinkojen osalta korvaushakemukseen on liitettävä poliisi-ilmoitus alkuperäisenä sekä lisäksi vahingoittunutta henkilöä hoitaneen lääkärin lausunto ja selvitys vahingosta aiheutuneista hoito- ja muista kustannuksista.

Hakijan tulee korvaushakemuksen yhteydessä ja asian käsittelijän pyynnöstä myöhemminkin antaa korvaushakemusta käsittelevälle viranomaiselle tai hakemuksen muulle käsittelijälle oikeat ja riittävät tiedot sellaisista seikoista, joiden selvittäminen on tarpeen korvaushakemuksen ratkaisemiseksi.

29 §

Hakemuslomakkeet

Korvauksen hakemisessa tarvittavia lomakkeita on saatavissa:

- 1) henkilövahinkojen osalta Valtiokonttorista;
- 2) metsävahinkojen osalta metsäkeskukselta; ja
- 3) viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahinkojen osalta kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselta.

Hakemuslomakkeita on saatavissa 1 momentin 2 ja 3 kohdissa tarkoitettujen vahinkojen osalta myös maa- ja metsätalousministeriön internet -sivuilta.

30 §

Hakemuksen jättäminen

Korvausta henkilövahingoista haetaan Valtiokonttorilta viimeistään vahinkotapahtumaa seuraavan tammikuun aikana. Erityisestä syystä korvausta voidaan hakea myöhemminkin.

Korvausta viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahingoista haetaan hakijan kotikunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselta viimeistään vahinkotapahtumaa seuraavan tammikuun aikana. Porovahingoissa korvaushakemus

toimitetaan paliskunnan kautta poronomistajan kotikunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle.

Korvausta metsävahingoista haetaan vahinkopaikkakunnan alueella toimivaltaiselta metsäkeskukselta viimeistään vahingon arviointia seuraavan tammikuun aikana.

Korvaushakemus katsotaan ajoissa tehdyksi, kun se on saapunut päätöksen tekijälle edellä sanottujen hakuaikojen kuluessa. Myöhästyneenä saapunutta hakemusta ei tutkita.

31 §

Korvaushakemusten tallentaminen

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tulee tallentaa kunnan alueella tapahtuneita riistaeläinten aiheuttamia vahinkoja koskevien korvaushakemusten tiedot hakijoittain maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen (TIKE) ylläpitämään tukisovellukseen.

Metsäkeskuksen tulee tallentaa metsäkeskuksen alueella tapahtuneita hirvieläinten aiheuttamia vahinkoja koskevien korvaushakemusten tiedot hakijoittain metsäkeskusten ylläpitämään tallennusohjelmaan.

Tallennettavia tietoja ovat 28 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot sekä riistaeläinvahingon perusteella korvattava määrä. TIKE:n ylläpitämään tukisovellukseen ja metsäkeskusten ylläpitämään tallennusohjelmaan voidaan tallentaa muitakin tietoja korvattavista vahingoista, jos niiden tallentaminen on tarpeen tilastojen laatimista, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen seurantaan tai Euroopan yhteisön komissiolle annettavia raportteja ja valvontaa varten.

32 §

Vahinkoyhdistelmät

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen tulee toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle määrärahojen varaamista varten vuosittain helmikuun loppuun mennessä yhdistelmä edellisen kalenterivuoden aikana arvioituista viljelys-, eläin-, irtaimis-

to- ja porovahingoista. Yhdistelmä tulee laatia eriteltynä työvoima- ja elinkeinokeskusten, kuntien, hakijoiden, vahingon aiheuttajien, vahinkolajien ja vahinkojen määrän mukaan.

Metsäkeskuksen tulee toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle määrärahojen varaamista varten vuosittain helmikuun loppuun mennessä yhdistelmä toimialueellaan edellisen kalenterivuoden aikana arvioituista metsävahingoista sekä aikaisempien korvauspäätösten perusteella edelleen vireillä olevista korvattavista metsävahingoista. Yhdistelmä tulee laatia eriteltynä kuntien, hakijoiden, vahingon aiheuttajien, vahinkolajien ja vahinkojen määrän mukaan. Metsäkeskuksen tulee liittää yhdistelmän oheen mahdollinen lausuntonsa vahinkojen korvattavuudesta.

Valtiokonttorin tulee toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle määrärahojen varaamista varten vuosittain helmikuun loppuun mennessä yhdistelmä edellisen kalenterivuoden aikana arvioituista henkilövahingoista sekä aikaisempien korvauspäätösten perusteella edelleen vireillä olevista korvattavista henkilövahingoista. Yhdistelmä tulee laatia eriteltynä kuntien, hakijoiden, vahingon aiheuttajien, vahinkolajien ja vahinkojen määrän mukaan.

33 §

Korvauspäätös

Korvaushakemukseen on annettava kirjallinen päätös, josta tulee käydä selvästi ilmi ainakin seuraavat seikat:

- 1) päätöksen tehnyt viranomainen tai metsäkeskus ja päätöksen tekemisen ajankohta;
- 2) korvauksen saaja;
- 3) korvattavan vahingon laatu ja määrä;
- 4) korvauksen määrä ja laskentaperuste;
- 5) korvauksen mahdollisen takaisin perimisen perusteet;
- 6) sovelletut oikeusohjeet;
- 7) muutoksenhakuohjaus; ja
- 8) sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi tarvittaessa pyytää lisätietoja päätöksestä.

34 §

Korvauksen myöntäminen ja maksaminen henkilövahingoista

Valtiokonttori myöntää ja maksaa korvaukset henkilövahingoista maa- ja metsätalousministeriön osoittamista varoista joko yhdessä tai useammassa erässä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset korvausten myöntämisessä ja maksamisessa noudatettavasta menettelystä sekä korvausten enimmäismäärästä ja maksamisajankohdasta.

35 §

Korvauksen myöntäminen ja maksaminen muista vahingoista

Korvaukset muiden kuin 34 §:ssä tarkoitettujen vahinkojen osalta myönnetään ja maksetaan maa- ja metsätalousministeriön osoittamista varoista joko yhdessä tai useammassa erässä. Korvauksen myöntää ja maksaa:

1) viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahinkojen osalta hakijan kotikunnan maaseutuelinkeinoviranomainen; ja

2) metsävahinkojen osalta vahinkopaikkakunnan alueella toimivaltainen metsäkeskus.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset korvausten myöntämisessä ja maksamisessa noudatettavasta menettelystä sekä korvausten enimmäismäärästä ja maksamisajankohdasta.

36 §

Maksatusyhdistelmät

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen tulee toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle vuosittain marraskuun loppuun mennessä yhdistelmä korvatuista viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahingoista. Yhdistelmä tulee laatia eriteltynä työvoima- ja elinkeinokeskusten, kuntien, hakijoiden, vahingon aiheuttajien, vahinkolajien ja vahinkojen määrän mukaan.

Metsäkeskuksen ja Valtiokonttorin tulee toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle

vuosittain marraskuun loppuun mennessä yhdistelmä korvatuista vahingoista. Yhdistelmä tulee laatia eriteltynä kuntien, hakijoiden, vahingon aiheuttajien, vahinkolajien ja vahinkojen määrän mukaan.

5 luku

Korvauksen palautus ja takaisinperintä

37 §

Korvauksen palauttaminen

Korvauksen saajan tulee viipymättä palauttaa korvauksen myöntäjälle virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa korvaus tai sen osa. Jos palautettava määrä on enintään 10 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

38 §

Korvauksen takaisinperintä

Korvauksen myöntäneen tai maksaneen viranomaisen tai metsäkeskuksen on päätöksellään määrättävä korvauksen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu korvaus takaisin perittäväksi, jos korvauksen saaja on:

1) jättänyt palauttamatta sellaisen korvauksen tai sen osan, joka 37 §:n mukaan on palautettava;

2) antanut korvauksen myöntäjälle tai maksajalle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan korvauksen saantiin tai määrään, taikka salannut sellaisen seikan;

3) korvaus on muusta syystä myönnetty tai maksettu perusteettomasti; taikka

4) jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään.

Periminen saadaan toimittaa siinä järjestyksessä kuin verojen ulosotosta säädetään. Takaisin periminen voidaan toimittaa myös siten, että korvauksen saajalle saman viranomaisen tai metsäkeskuksen tämän lain nojalla myöhemmin myöntämää korvausta vähennetään takaisin perittävällä määrällä.

39 §

Korko

Korvauksen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisin perittävälle määrälle korvauksen maksupäivästä takaisinmaksupäivään saakka korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa korotettuna kolmella prosenttiyksiköllä.

40 §

Viivästyskorko

Jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään takaisinperimispäätöksessä määrättyä eräpäivänä, sille on maksettava eräpäivästä lukien vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

41 §

Kohtuullistaminen

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen, Valtiokonttori ja metsäkeskus voivat 38 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa päättää, että osa palautettavasta tai takaisin perittävästä määrästä, sille laskettavasta korosta tai viivästyskorosta jätetään perimättä, jos täysimääräinen palauttaminen tai takaisin perintä on kohtuutonta korvauksen saajan taloudelliseen asemaan ja olosuhteisiin tai olosuhteiden muutokseen nähden.

Erityisen painavasta syystä korvauksen myöntänyt kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen, Valtiokonttori tai metsäkeskus voi päättää, että palautettava tai takaisin perittävä määrä, sille laskettava korko tai viivästyskorko jätetään kokonaan perimättä.

42 §

Takaisinperinnän määräaika

Korvauksen takaisinperintään ei saa ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut korvauk-

sen tai sen viimeisen erän maksamisesta.

6 luku

Tietojen saanti ja tietojen luovuttaminen

43 §

Tietojen saanti

Korvaushakemuksen käsitteijän oikeuteen saada tietoja toiselta viranomaiselta sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), jäljempänä *julkisuuslaki*, säädetään.

Korvaushakemusta käsittelevällä viranomaisella ja metsäkeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta viranomaisilta korvausasian käsittelemiseksi välttämättä tarvittavia tietoja korvauksen hakijasta tai saajasta, sekä hakijaa tai saajaa koskevista muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tämän lain noudattamisen varmistamiseksi korvauksen myöntämisessä, maksamisessa ja valvonnassa.

Maa- ja metsätalousministeriöllä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada korvaushakemusta käsittelevältä viranomaiselta ja metsäkeskukselta niiden hallussa olevat riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ja korvausten takaisin perimiseen liittyvät tiedot. Tietoja voidaan käyttää riistaeläinvahinkojen korvausjärjestelmän kehittämiseen, hallinnon toiminnan ohjaukseen sekä korvausten valvontaan.

44 §

Tietojen luovuttaminen

Tämän lain nojalla saatujen tietojen luovuttamiseen sovelletaan, mitä julkisuus laissa säädetään.

Sen lisäksi, mitä julkisuus laissa säädetään salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta, korvausasiaa käsittelevällä viranomaisella tai metsäkeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa tietoja:

1) poliisi- tai muulle esitutkintaviranomaiselle taikka syyttäväviranomaiselle syyteharjainta varten; tai

2) tämän lain soveltamista koskevan viranomaisen selvityksen tai viranomaisen toimesta laadittavan tieteellisen tutkimuksen tekemiseksi, jos tietojen luovuttaminen on välttämätöntä selvityksen tai tutkimuksen tekemiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriöllä on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa tämän lain nojalla saatuja tietoja:

1) toimivaltaiselle Euroopan unionin toimielimelle tai unionin muulle toimielimelle sekä toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä tai muussa Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyvässä velvoitteessa sitä edellytetään; tai

2) jos Suomea sitovassa kansainvälisessä velvoitteessa sitä edellytetään.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon tiedot on luovutettu. Vahinkoilmoituksiin, korvaushakemuksiin, vahinkoyhdistelmiin ja maksatusyhdistelmiin sisältyviä julkisia tietoja saadaan käyttää korvausten maksatuksen järjestämiseen, tilastojen laatimiseen, tutkimuksen tekemiseen ja valvontaan.

7 luku

Erinäiset säännökset

45 §

Maksut maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista

Kunta voi periä vahingon kärsijältä tai paikalliskunnalta vahingon maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista enintään omakustannusarvon suuruisen maksun.

Metsäkeskus voi periä vahingon kärsijältä maksun maastotarkastuksen suorittamisesta ja metsävahingon arvioinnista. Metsäkeskuksen suoritteista perittävistä maksuista säädetään erikseen.

46 §

Tiedoksianto

Korvaushakemukseen annettu päätös voidaan lähettää hakijalle tiedoksi kirjaamattomassa kirjeessä postitse. Jollei muuta näytetä, hakijan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin välitettäväksi. Tiedoksiantossa noudatetaan muuten, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

47 §

Lomakkeiden ja korvausten laskentakaavojen vahvistaminen

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa 20 §:ssä tarkoitettujen vahinkoilmoitusten, 32 §:ssä tarkoitettujen vahinkoyhdistelmien ja 36 §:ssä tarkoitettujen maksatusyhdistelmien kaavat ja tarkemman sisällön. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa tarvittaessa myös muiden tämän lain täytäntöönpanossa tarpeellisten lomakkeiden kaavat siltä osin, kuin ne eivät kuulu Valtiokonttorin vahvistettaviksi.

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa tarvittaessa myös muut tämän lain mukaiset korvausten laskentakaavat ja antaa tarvittaessa asetuksella tarkemmat säännökset vahinkoilmoitusten ja korvaushakemusten teknisessä käsittelyssä noudatettavasta menettelystä.

48 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitetuissa hallintoasioissa annettuihin kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätöksiin saa asianosainen hakea muutosta valittamalla työvoima- ja elinkeinokeskukselle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen valitusasiassa antamaan päätökseen tyytymätön asianosainen saa valittaa siitä edelleen maaseutuelinkeinoiden valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tässä laissa tarkoitetuissa hallintoasioissa annettuihin metsäkeskuksen päätöksiin saa asianosainen hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen tyytymätön asianosainen saa valittaa siitä edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tässä laissa tarkoitetuissa hallintoasioissa annettuihin Valtiokonttorin päätöksiin saa asianosainen hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä asianosaisen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka on, johon päätös pääosin liittyy.

Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään muutoksenhausta hallintoviranomaisen päätökseen.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta käsittelee kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen, työvoima- ja elinkeinokeskuksen sekä metsäkeskuksen tässä laissa tarkoitetuista päätöksistä tehdyt hallintolainkäyttölain 58 §:ssä tarkoitetut kantelut. Muutoin ylimääräisestä muutoksenhausta kyseisiin päätöksiin on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

49 §

Päätöksen täytäntöönpano

Tässä laissa tarkoitettu korvauspäätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Korvauksen takaisin perimistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön siinä järjestyksessä kuin verojen ulosotosta säädetään.

50 §

Viittaussäännös

Hallintolakia noudatetaan riistanhoitoyhdistyksen, paliskunnan, metsäkeskuksen, metsäkeskuksen hyväksymän asiantuntijan, kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen ja kunnan hyväksymän asiantuntijan sekä viranomaisten toimintaan niiden hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja hallintoasioita. Mainittuihin toimielimiin ja viranomaisiin sovelletaan myös julkisuuslakia ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003).

51 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat korvaushakemukset käsitellään ennen tämän lain voimaan tuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

metsästyslain 87 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä kesäkuuta 1993 annetun metsästyslain (615/1993) 87 §, sellaisena
 kuin se on laissa 314/2005, seuraavasti:

87 §

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen kor-
vaaminen

uttamien vahinkojen korvaamisesta annetus-
 sa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
 kuuta 20 .

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen
 korvaamisesta säädetään riistaeläinten aihe-

Helsingissä päivänä kuuta 20

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Juha Korkeaoja*

2.

Laki**metsästyslain 87 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä kesäkuuta 1993 annetun metsästyslain (615/1993) 87 §, sellaisena
kuin se on laissa 314/2005, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

87 §

87 §

*Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen**Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen*

Riistaeläimiin kuuluvien kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran, metsäpeuran, karhun, suden, ahman, ilveksen, hallin ja itämeren norpan maataloudelle, metsätaloudelle, kalastukselle, liikenteelle, kotieläimille ja viljellyille eläimille aiheuttamat vahingot korvataan talousarvion rajoissa valtion varoista. Karhun, suden, ahman ja ilveksen aiheuttamat henkilövahingot ja muullekin kuin edellä tarkoitettuun omaisuuteen sisältyvälle irtaimistolle aiheuttamat vahingot korvataan niin ikään talousarvion rajoissa valtion varoista. Erityisestä syystä voidaan valtioneuvoston asetuksella säätää, että muunkin kuin edellä mainitun riistaeläimen aiheuttamat vahingot korvataan valtion varoista.

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta säädetään riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 20 .

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen korvausten maksamisen perusteista ja niiden myöntämisessä noudatettavasta menettelystä sekä perusteettomasti maksettujen korvausten takaisin perimisestä.

MMM:n vuonna 2005 julkaisemat työryhmämuistiot

- 2005:1 Viljelijätukien sähköisen asioinnin esiselvitysprojekti. Projektin loppuraportti
ISBN 952-453-212-3
- 2005:2 Luonnonmukaisen elintarviketuotannon yhteistyöryhmän loppuraportti
ISBN 952-453-213-1
- 2005:3 Osakeyhtiömuotoisten ja monialaisten maatilojen sukupolvenvaihdosten edistäminen
ISBN 952-453-214-X
- 2005:4 Maaseudun yritystoiminnan tuotteistettujen palvelujen ja viranomaiskäytäntöjen yhdenmukaistaminen -työryhmä
ISBN 952-453-219-0
- 2005:5 Maankäytön seurantajärjestelmien kehittäminen
ISBN 952-453-220-4
- 2005:6 Lusto-työryhmän muistio
ISBN 952-453-223-9
- 2005:7 Vesihuollon erityistilannetyöryhmän loppuraportti.
Ehdotukset toimenpiteiksi vesihuollon varautumisen kehittämiseksi
ISBN 952-453-225-5
- 2005:8 Ensisaapumispaikkavalvonnan järjestäminen
ISBN 952-453-226-3
- 2005:9 Muuntogeenisten viljelykasvien sekä tavanomaisen ja luonnonmukaisen maatalous tuotannon rinnakkaiselon mahdollistaminen Suomessa. Väli­raportti
ISBN 952-453-227-1
- 2005:10 Metsähallituksen erävalvontatyöryhmän muistio
ISBN 952-453-232-8
- 2005:11 Kansallinen hevostutkimusohjelma
ISBN 952-453-234-4
- 2005:12 Maa- ja porotalouden luopumistukityöryhmän muistio
ISBN 952-453-235-2

ISBN 952-453-237-9
ISSN 0781-6723